

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

Diplomová práce
Práva a povinnosti akcionáře

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni dne

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval doc. JUDr. Tomáši Dvořákovi, Ph.D. za cenné rady při vypracování této diplomové práce.

Velké poděkování patří celé mé rodině za podporu po celou dobu studia na vysoké škole.

Seznam použitých zkratk

ObčZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích
ZKPT	zákon č. 256/2004 Sb., zákon o podnikání na kapitálovém trhu
a. s.	akciová společnost
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie

Obsah

1. ÚVOD	1
2. PRÁVNĚ HISTORICKÝ POHLED	2
3. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI	6
3.1 AKCIOVÁ SPOLEČNOST PODLE PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY	6
3.2 PRÁVNÍ POSTAVENÍ AKCIONÁŘE	7
4. PRÁVA A POVINNOSTI AKCIONÁŘE	10
4.1 ROZDĚLENÍ PRÁV A POVINNOSTÍ	10
4.2 NEMAJETKOVÁ PRÁVA	12
4.2.1 <i>Právo podílet se na řízení společnosti</i>	12
4.2.2 <i>Práva kvalifikovaného akcionáře</i>	23
4.3 MAJETKOVÁ PRÁVA	30
4.3.1 <i>Právo na podíl na zisku</i>	30
4.3.2 <i>Právo na podíl na likvidačním zůstatku</i>	34
4.3.3 <i>Právo na vypořádací podíl</i>	36
4.3.4 <i>Přednostní práva</i>	39
4.3.5 <i>Právo výkupu účastnických cenných papírů</i>	41
4.3.6 <i>Právo odkupu</i>	44
4.4 NEMAJETKOVÉ POVINNOSTI	45
4.4.1 <i>Povinnost loajality</i>	45
4.4.2 <i>Povinnost oznamovací</i>	46
4.4.3 <i>Povinnost předložit společnosti účastnické cenné papíry</i>	48
4.5 MAJETKOVÉ POVINNOSTI	51
4.5.1 <i>Vkladová povinnost</i>	51
5. KOMPARACE S BRITSKOU PRÁVNÍ ÚPRAVOU	54
5.1 PRÁVNÍ ÚPRAVA VE VELKÉ BRITÁNII	54
5.2 PRÁVA A POVINNOSTI SPOLEČNÍKA	55
ZÁVĚR	59
CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ	61
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	62

1. Úvod

Akciová společnost patří mezi nejsložitější instituty obchodního práva. Její právní úprava je velmi podrobná, přesto její interpretace není vždy jednoduchá. Akcionář jako společník akciové společnosti je nepostradatelný, neboť právě on poskytuje společnosti kapitál. Akcionář fakticky společnost neřídí, přenechává toto manažerům, kteří se starají o chod společnosti.

Téma práva a povinnosti akcionáře jsem si zvolil proto, že problematika obchodního práva, jako jednoho z odvětví našeho právního řádu, mne zajímá a chtěl bych se mu věnovat i v budoucnu. Akciová společnost patří mezi kapitálové společnosti, jejichž význam pro ekonomiku nejen naší společnosti, ale i celosvětově je, beze sporu, velmi vysoký. Akciová společnost ovšem nemůže existovat bez akcionáře. Ten je nadán nejen určitými právy, ale i povinnostmi, tak, aby mohl uplatňovat své zájmy spojené s jeho účastí v akciové společnosti. Akcionář má značné množství práv a povinností. Tato práce si neklade za cíl detailně obsáhnout všechna práva a povinnosti akcionáře. Jejím hlavním cílem je uvést ty nejdůležitější, s přihlédnutím k judikatuře českých soudů a snaha poukázat na jejich význam a uplatnění v praxi.

Věřím, že bližší prozkoumání práv a povinností akcionáře bude dobrou zkušeností a že přispěje k prohloubení dosavadních znalostí.

Systematika práce je seznatelná z obsahu. V úvodní části práce bude popsán historický právní vývoj akciové společnosti od nejstarších dob, kdy nebylo ještě ani možné hovořit o akciové společnosti, jak jí známe dnes, až po současnost. V další kapitole popíši obecnou charakteristiku akciové společnosti, což považuji za vhodný úvod do samotného prostředí akciové společnosti. Následně se soustředím na stěžejní část práce, která odpovídá i názvu celé práce. Práva a povinnosti je možno posuzovat podle tradičního dělení na práva hlavní a vedlejší nebo podle moderního dělení na práva majetková a nemajetková. Pro svoji práci jsem zvolil druhé dělení a to z toho důvodů, které jsou uvedeny v této práci.

Na závěr bude provedena komparace s právní úpravou akciové společnosti ve Velké Británii jako náhled do britské právní úpravy.

2. Právně historický pohled

Původ akciové společnosti se nachází v klasickém římském právu. Dvořák za výchozí bod určuje římskoprávní *societas iuris civilis* (Dvořák, 2016, s. 1). Ale za předchůdce akciové společnosti označuje severoitalské bankovní spolky, jejichž podíly se upisovaly a byly zeizitelné. Konkrétně se jednalo o *Mans Santa Georgii* (Banka sv. Jiří, 1345 - 1808) v Janově.¹ Zde je možné vidět paralelu mezi předchůdci a soudobými akciovými společnostmi. V zákoně č. 21/1992 Sb., o bankách je v druhé větě prvního odstavce stanoveno: „*Bankami se rozumějí akciové společnosti se sídlem v České republice...*“² V dnešní době na našem území banky mají stále právní formu akciové společnosti i přesto, že od jejich předchůdců uplynulo téměř sedm set let.

Akciové společnosti, jež lze přirovnat k soudobým společnostem začínají vznikat kolem roku 1600. Mezi první patří Britská Východoindická společnost (East India Trading Company) a Nizozemská východoindická společnost (Vereenigte Oost-Indische Compagnie). Jejich činnost především spočívala v zámořském obchodu s koloniemi a námořní dopravě. Rozehnal označuje za první akciovou společnost již zmíněnou nizozemskou společnost, která byla založena v roce 1602. Z kontextu vyplývá, že Rozehnalovo označení je myšleno jako první akciová společnost srovnatelná s těmi moderními. Autor této práce se v tomto případě přiklání k názoru, že prapůvod akciové společnosti je nutné hledat již ve starém Římě, kdy sdružení osob, vzájemně zavázaných a oprávněných vnášelo do společnosti majetek, který se stal spoluvlastnictvím členů, nicméně z výše uvedeného neopomenutelně vyplývá, že základ dnešních akciových společností vychází z akciových společností 17. století.

Do roku 1807, kdy byl vydán Code de Commerce, platil oktrojový systém a založení společnosti záviselo na zvláštním státním aktu, který ji udělil stanovy na úrovni právního předpisu.³ Z toho plyne, že se jednalo veřejnoprávní korporace. Obrat od oktrojového systému ke koncesnímu systému byl pozvolný. Začalo se přecházet k pojetí jako společnosti soukromého práva. „*Stát podmiňoval vznik akciových společností založených soukromoprávním smluvním jednáním*

¹ DVOŘÁK, Tomáš. Akciová společnost. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 1.

² § 1 odst. 1 zákon č. 21/1992 Sb., o bankách

³ ELIÁŠ, Karel; POKORNÁ, Jarmila. DVOŘÁK, Tomáš. Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva, Praha, C.H. Beck, 2010, s. 266.

*zakladatelů státním povolením, koncesí vydávanou jako správní akt.*⁴ Převzetí francouzské zásady koncesního systému bylo zavedeno generálně pro všechny akciové společnosti přijetím všeobecného německého zákoníku.⁵ Na našem území byl koncesní systém zachován až do roku 1990.

První právní úprava akciových společností byla přijata na našem území za dob Rakousko-Uherska zákonem č. 253/1852 ř. z. Zmíněný zákon upravoval povolení ke zřízení spolku, které vydávala státní správa. Rozsáhlejší úprava akciového práva se nacházela ve Všeobecném obchodním zákoníku, zákon č. 14/1863 ř. z. V českých zemích byla úprava spolkového zákona následně rozvedena akciovým regulativem, nařízení č. 175/1899 ř. z., které změnilo ustanovení akciových společností v rakouském obchodním zákoníku. Zavedl koncesí pro vznik akciové společnosti. Toto státní povolení vydával na základě volného uvážení zemský politický úřad příslušný podle sídla společnosti. Později byl akciový regulativ přijat do nově vznikajícího Československa v rámci komplexní recepce.

Další novely akciového práva následovaly až po 2. světové válce. V roce 1949 došlo ke zrušení akciového regulativu zákonem č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech. Zákon čítal dvacet ustanovení. Nadále byla potřeba k založení společnosti státní povolení a zároveň dalšími podmínkami ke vzniku bylo schválení stanov a zápis do obchodního rejstříku. V ustanovení § 4 bylo blíže konkretizováno, kdo státní povolení vydával. Bylo vydáváno ministerstvem podle předmětu podnikání společnosti v dohodě se státním úřadem plánovacím. Pokud povolení nebylo vydáno, tak byla akciová společnost zrušena opatřením úřadu z důvodu veřejného zájmu. § 13 odst. 2 z. č. 243/1949 Sb.

Po změně společenských poměrů v roce 1989 vyvstala potřeba modernizace akciového práva, proto byl zákon o akciových společnostech z roku 1949 nahrazen v roce 1990 zákonem č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech. Tento zákon představoval pouze prozatímní úpravu akciových společností.

Netrvalo dlouho a většina jeho ustanovení byla přejata v roce 1991 do obchodního zákoníku. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, byl reakcí na aktuální potřeby hospodářského života. Ve většině odborných publikací je

⁴ ČERNÁ, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl, Praha: ASPI, 2006, s. 28

⁵ ELIÁŠ, Karel; POKORNÁ, Jarmila. DVOŘÁK, Tomáš. Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva, Praha, C.H. Beck, 2010, s. 266.

tento zákoník kriticky hodnocen z důvodu spěšnosti jeho přijetí a nedomyšlení. Obsahuje obecnou úpravu obchodních společností. Zvláštní úpravu týkající se pouze akciové společnosti lze nalézt v ustanovení § 154 až 220 obchodního zákoníku. Právní úprava akciové společnosti obsažená v obchodním zákoníku, byla opakovaně měněna a doplňována. S ohledem na časové trvání přípravných legislativních prací na obchodním zákoníku je to pochopitelné. Novelizace se snažily odstranit nedostatky. K novelizaci došlo zákonem č. 142/1996 Sb. Jeho hlavním účelem bylo upevnit ochranu věřitelů akciové společnosti a posílit ochranu menšinových akcionářů.⁶ Novela také nesplnila účel zajistit kompatibilitu obchodního zákoníku se směrnicemi Evropských společenství.

České právo po roce 2000 zaznamenalo mnoho změn v rámci přípravy na vstup do Evropské unie. Jednou z prvních byla novela obchodního zákoníku zákon č. 370/2000 Sb. Právě tato novela dosáhla již zmiňované kompatibility našeho práva s právem Evropské unie. Došlo k povinné harmonizaci českého práva s právem Evropské unie, nicméně ani po vstupu ČR do EU povinnost harmonizovat právo nekončí.⁷ Dalším pramenem akciového práva se stává evropské právo. Směrnice se snaží o dosažení rovnocenných záruk ochrany akcionářů i třetích osob, které mají i ostatní členské státy. Evropské právo se zabývá právní úpravou akciových společností, protože jejich činnost nezřídka překračuje hranice jednoho státu.

Jde zejména o tyto směrnice:

- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/101/ES o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společenství ve smyslu čl. 54 druhého pododstavce Smlouvy o fungování Evropské unie při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2012/30/EU o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společenství ve smyslu čl. 54 druhého pododstavce Smlouvy o fungování Evropské unie při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu

⁶ ELIÁŠ, Karel; POKORNÁ, Jarmila. DVOŘÁK, Tomáš. Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva, Praha, C.H. Beck, 2010, s. 268.

⁷ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 370.

- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/35/EU o fúzích akciových společností
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/56/ES o příhraničních fúzích kapitálových společností
- směrnice Rady č. 82/891/EHS o rozdělení akciových společností
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/25/ES o nabídkách převzetí
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2007/36/ES o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi.

Po roce 2000 byl přijat zákon o podnikání na kapitálovém trhu (zákon č. 256/2004 Sb.) a insolvenční zákon (zákon č. 182/2006). Právní úpravu speciálních otázek, které se týkají akciové společnosti, přinesl zákon č. 104/2008 Sb., o nabídkách převzetí a zákon o přeměnách obchodních společností a družstev (zákon č. 125/2008 Sb.).

Poslední fázi vývoje akciového práva představuje rekonstrukce soukromého práva. Dne 1. 1. 2014 nabyly účinnosti občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích a zákon o veřejných rejstřících. Obecná ustanovení o právnických osobách se nachází v občanském zákoníku. Základ právní úpravy akciové společnosti je obsažen v zákoně o obchodních korporacích. Zákon o obchodních korporacích byl zatím jednou novelizován zákonem č. 458/2016 Sb., který je účinný od 14. 1. 2017.

3. Obecná charakteristika akciové společnosti

3.1 Akciová společnost podle platné právní úpravy

Na začátku je potřeba akciovou společnost podřadit pod pojem obchodní korporace, kam spadají kromě obchodních společností také družstva. Všechny obchodní korporace, které náš právní řád upravuje, jsou právníckými osobami. Na základě provedeného rozdělení je nutno uvést, že základní právní úprava akciové společnosti se nachází v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, v ustanovení § 243 - 551. Kromě této základní úpravy není možné opomenout obecná ustanovení o obchodních korporacích, která jsou upravená v § 1 - 94 ZOK, obecná ustanovení o právníckých osobách a obecná ustanovení o korporacích v § 210 - 213 ObčZ.

Ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, říká: *„Právnícká osoba je organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná. Právnícká osoba může bez zřetele na předmět své činnosti mít práva a povinnosti, které se slučují s její právní povahou.“* Právě tato právní osobnost, neboli také právní subjektivita, kterou zákon přiznává právnícké osobě, znamená, že tento organizovaný útvar má schopnost vystupovat jako subjekt práva a zároveň má také schopnost být nositelem práv a povinností.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích rozděluje obchodní společnosti na osobní a kapitálové. Akciová společnost spolu se společností s ručením omezeným jsou ryze kapitálové společnosti. Je to z toho důvodu, že zde nehraje roli osobnostní složka, ale vnesený kapitál.

Akciová společnost je definována v ustanovení § 243 odst. 1 zákona o obchodních společnostech a družstvech jako společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií. Tato definice zůstává do značné míry zachována tak, jak byla v § 154 odst. 1 ObchZ, vypouští však požadavek na to, aby každá akcie měla určitou jmenovitou hodnotu.⁸

Povinně vytvářený kapitál vklady akcionářů musí mít minimální výši 2 milionů Kč nebo 80 000 EUR. Společnost může základní kapitál vykazovat v eurech pouze tehdy, pokud jí zvláštní předpisy o účetnictví dovolují, aby bylo

⁸ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 483.

účetnictví vedeno v eurech.⁹ Akciová společnost může být tvořena jedním akcionářem nebo více akcionáři. Akcionářem může být fyzická osoba nebo právnická osoba. Základní kapitál se člení na akcie. Podíl akcionáře na akciové společnosti je představován akcií. Je možnost převést podíl na někoho jiného. Pouze stanovy mohou omezit převoditelnost akcií na jméno.¹⁰ Toto omezení převoditelnosti se zapisuje do obchodního rejstříku. Při úmrtí akcionáře nebo jeho zániku jako právnické osoby přecházejí vždy akcie na dědice nebo právního nástupce právnické osoby. Podle ustanovení § 42 ZOK přechod nemohou stanovy vyloučit ani omezit.

Společnost musí být někým řízena a vedena k dosažení svých cílů. Proto musí být vytvořen systém vnitřní struktury. V naší platné právní úpravě je možnost výběru mezi dualistickým a monistickým systémem.

„Akciovou společnost lze založit za jakýmkoliv dovoleným účelem, takže předmětem její činnosti nemusí být podnikání nebo správa vlastního majetku.“¹¹

Některé aktivity jsou dokonce vyhrazeny jen akciovým společnostem, jako například banka podle § 1 odst. 1 bankovní zákon nebo obchodník s cennými papíry podle § 6 zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

3.2 Právní postavení akcionáře

V akciové společnosti se společníci označují jako akcionáři. Za akcionáře se označuje ten, jenž se podílí na základním kapitálu akciové společnosti vkladem. Akcionářem se může stát fyzická osoba i právnická osoba, kdokoli, kdo se upíše při emisi akcií ke splacení. Ve chvíli koupě jednoho nebo více podílů získává odpovídající počet akcií. Nicméně společnická práva akcionář získává dnem vzniku společnosti nikoli převzetím akcií. Mezi akcionářem a společností vzniká právní vztah, jehož obsahem jsou práva a povinnosti. Jednou z největších změn oproti předchozí právní úpravě je možnost založení akciové společnosti jediným akcionářem jako fyzickou osobou. Akcionáře lze také označit jako investora, který poskytl určitý kapitál společnosti a na druhou stranu bude vyžadovat, aby se kapitál zhodnotil. Je potřeba také zdůraznit, že vložený majetek se stává majetkem

⁹ Viz § 246 odst. 1 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

¹⁰ § 272 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

¹¹ ŠVARC, Zbyněk a kol. Základy obchodního práva po rekodifikaci soukromého práva, 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014.

společnosti. Autor této práce souhlasí s názorem Pihery, který ve svém článku¹² velmi výstižně popisuje akcionáře jako investora a uvádí, že akcionář je veden především záměrem nabýt akcii jako investiční nástroj, nikoli zájmem spolupracovat s ostatními akcionáři. „Investor předpokládá, že je společnost řízena profesionálním managementem a že jednotliví akcionáři zasahují do řízení společnosti pouze v omezeném rozsahu působnosti valné hromady. Akcionářem se investor stává zpravidla bez znalosti ostatních akcionářů a nemůže akcionářskou strukturu ovlivnit. Jeho vztah ke společnosti a ostatním akcionářům je tak důsledkem nabytí vlastnického práva k cennému papíru, a jako takový je výrazem vlastnického práva jako absolutního majetkového práva každého akcionáře.“

V akciové společnosti se mohou nacházet akcionáři, kteří značným podílem přispěli na základní kapitál a mají tak většinu hlasovacích práv ve společnosti. Oproti nim stojí malý akcionáři, kteří nemají velký podíl na společnosti a od toho se odvíjí i jejich možnost ovlivnění chodu společnosti. „Specifické postavení zauímají akcionáři, kteří vlastní akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota či počet kusů dosahuje zákonem určeného podílu na základním kapitálu.“¹³ Tito akcionáři se označují jako kvalifikovaní akcionáři. Zákon o obchodních korporacích rozděluje kvalifikované akcionáře do tří skupin ve vazbě na výši základního kapitálu a souhrn jmenovitých hodnot akcií ve vlastnictví akcionáře (§ 365 ZOK).

Josková velmi pěkně provedla rozdělení druhů akcionářů.¹⁴ Kromě obecného rozdělení, které bylo popsáno výše, uvedla rozdělení z hlediska investičního. Akcionáře, který svou část akcií považuje za dlouhodobý investiční nástroj, nazývá tzv. akcionář - vkladatel. Tento společník využívá akciovou společnost jako nástroj ke zhodnocení svých prostředků, nebude mít proto zájem o chod společnosti a nejvíce se bude zajímat o právo na podíl na zisku. Dále potom uvádí akcionáře, který nabývá akcie pouze na krátkou dobu a výlučně za účelem získání výnosu na kursových rozdílech. Je to tzv. akcionář- spekulant. Josková zastává názor, že typ akcionářů a jejich podíl na základním kapitálu zásadním způsobem ovlivňují vztah mezi jednotlivými orgány společnosti. Typ akcionářů a jejich podíl označuje jako akcionářskou strukturu společnosti.

¹² PIHERA, Vlastimil. K obecným limitům akcionářských práv. Právní rozhledy. 2007, č. 10, s. 361.

¹³ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 395.

¹⁴ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 395.

Souhlasím s tímto názorem, protože logicky vychází z toho, že akciová společnost slouží ke kumulaci kapitálu pro velký obchod. Právě tímto znakem láká ke koupi podílů. Čím více je akcionářská struktura rozdrobenější, tím musejí být silnější volené orgány společnosti.

V ustanovení § 244 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích je vyjádřena zásada rovného zacházení. Ta dopadá na všechny akcionáře a znamená, že ve vztahu akcionáře a společnosti musí být stejné případy řešeny stejně. Nejedná se o princip absolutní rovnosti, ale o zákaz svévolného nerovného zacházení s akcionáři, kdy výhody poskytnuté jednomu akcionáři alespoň zprostředkovaně ústí ve znevýhodnění jiného akcionáře.¹⁵ K nerovnému zacházení nedochází, pokud se jedná jinak s akcionáři, kteří mají různé druhy akcií. V určitých případech je zákon přesný a vymezuje zvýhodnění některých akcionářů, jako příklad může být uveden takzvaný kvalifikovaný akcionář. V jeho případě zákon precizně vymezuje předmět a obsah přiznaných práv. Nicméně v jiných případech už to tak jednoznačné není a může to vést k výkladovým problémům.

Jak uvádí Špačková ve svém článku¹⁶, pro zjištění, zda v konkrétním případě došlo k zakázanému jednání ve smyslu porušení norem, upravujících zásadu rovného zacházení, lze doporučit test vyžadující komplexní posouzení těchto komponent:

1. existence zvýhodnění či znevýhodnění;
2. formální důvody odlišného zacházení;
3. materiální důvody odlišného zacházení
4. požadavek přiměřenosti právního jednání;
5. vzdání se práva a souhlas se znevýhodněním.

Při zohlednění výše uvedeného lze dojít k závěru, že hlavním smyslem zásady rovného zacházení je ochrana akcionářů a jejich postavení před zásahy ze strany společnosti a jejích orgánů.¹⁷

¹⁵ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 397.

¹⁶ ŠPAČKOVÁ, Michala. Zásada rovného zacházení se všemi akcionáři. Obchodněprávní revue. C. H. Beck, 2016, č. 1, s. 4.

¹⁷ ŠPAČKOVÁ, Michala. Zásada rovného zacházení se všemi akcionáři. Obchodněprávní revue. C. H. Beck, 2016, č. 1, s. 1.

4. Práva a povinnosti akcionáře

4.1 Rozdělení práv a povinností

„Každý, kdo se stane akcionářem, stává se společníkem obchodní společnosti mající právní formu a. s., z této jeho účasti mu plynou určitá práva a povinnosti.“¹⁸ Akcionář nabývá společnická práva se vznikem společnosti. Tato práva jsou vyjádřena prostřednictvím akcií jako cenný papírů, v nichž jsou daná práva inkorporována, z čehož vyplývá, že může akcionářská práva vykonávat jen z akcie. Převzetím akcie vzniká členský poměr mezi akcionářem a společností. Je na akcionáři, jaká práva se rozhodne vykonávat, ale je povinen plnit všechny povinnosti, které má uloženy zákonem a stanovami.

Eliáš (Eliáš, Pokorná, Dvořák, 2010, s. 335) i Dvořák (Dvořák, 2016, s. 373) ve svých monografiích dělí shodně práva a povinnosti podle tradičního kritéria na práva hlavní, práva vedlejší. Dvořák k tomu ještě přidává další okruh práv, práva kvalifikovaného akcionáře. Za hlavní práva, která určují vztah akcionáře ke společnosti, jsou považována:

- a) právo na podíl na zisku
- b) právo na likvidačním zůstatku
- c) právo účasti na řízení společnosti.

Mezi vedlejší práva patří právo podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, právo na zápis do seznamu akcionářů, na vydání výpisu z tohoto seznamu, právo na vydání kopie zápisu o valné hromadě, právo na přednostní upsání akcií při zvýšení základního kapitálu, právo na přednostní upsání vyměnitelných a prioritních dluhopisů.

Eliáš potom ještě také uvádí modernější dělení, akcionářská práva a povinnosti je možné dělit na majetkové a nemajetkové. Toto dělení však kritizuje a píše, že toto členění přináší některé obtíže. Konkrétně zmiňuje, že určitá skupina práv a povinností je, co do zařazení do jedné nebo druhé kategorie nejasná, a dále uvádí, že za majetková práva a majetkové povinnosti lze označit takřka všechny, protože každá z nich má majetkový aspekt, jako celý společnický poměr. S tímto názorem se neztotožňuji, protože s akcií jsou spojena jak práva majetková tak i nemajetková. Nelze se dívat pouze na konečný výsledek, který může mít majetkový aspekt, ale je potřeba se soustředit na jednotlivá práva

¹⁸ DVOŘÁK, Tomáš. Akciová společnost. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 367.

a povinnosti, která směřují ke specifickému cíli. Proto jsem také pro tuto práci vybral dělení na práva a povinnosti z hlediska majetkového a nemajetkového.

Zvláštní okruh práv pak představují práva kvalifikovaného akcionáře. V této práci jsou zařazena pod nemajetková práva. Práva kvalifikovaného akcionáře náleží akcionářům, kteří dosáhli určitého podílu na základním kapitálu. Konkrétní práva kvalifikovaného akcionáře mu poskytují oprávnění, kterými ostatní akcionáři nedisponují.

Rozdělení práv z hlediska majetkového vychází ze vztahu akcionářů ke společnosti. Tím, že akcionáři vložili své vklady, tak akcionáři získali vůči společnosti určitá práva. Je to jakási protihodnota za jejich vklad a investici do společnosti, protože tím získali možnost podílet se na zisku a účastnit se rozdělování likvidačního zůstatku v případě zániku společnosti. Tato práva mají majetkový charakter, akcionáři je mohou uplatnit v případě, že společnost realizuje zisk nebo dojde-li k jejímu zrušení. Práva majetkové povahy mají individuální charakter, protože je může uplatnit každý akcionář samostatně. Nemajetková práva umožňují akcionářům určovat způsob, jakým bude společnost nakládat s jejich vkladem. Jde o komplex práv, která ve svém souhrnu bývají označována jako práva akcionáře účastnit se řízení společnosti. Patří sem právo účastnit se valné hromady, právo hlasovat, právo žádat vysvětlení, právo vznášet návrhy a protináměry. Toto dělení prosazuje Pokorná (Pokorná, Holejšovský, Lasák, Pekárek a kol., 2014, s. 275) a Černá (Černá, 2006, s. 158).

Další možné dělení je dělení na práva všeobecná a kvalifikovaná.¹⁹ Všeobecná práva má každý akcionář. Jde zejména o právo podílet se na zisku, právo na podíl na likvidačním zůstatku, právo domáhat se neplatnosti usnesení valné hromady. Naopak kvalifikovaná práva přiznává zákon jen akcionářům, kteří mají akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota přesahuje zákonem určenou část základního kapitálu.

¹⁹ ČERNÁ, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl, Praha: ASPI, 2006, s. 159.

4.2 Nemajetková práva

4.2.1 Právo podílet se na řízení společnosti

Právo podílet se na řízení společnosti je upraveno v ustanovení § 398 odst. 1 ZOK. Toto právo umožňuje akcionářům, aby se podíleli na správě společnosti. Akciová společnost je většinou řízena profesionálním managementem, avšak akcionáři jsou oprávněni voleným orgánům ukládat ideové pokyny, kam by podle nich měla společnost svěřovat a zároveň je jim umožněno činnost volených orgánů kontrolovat. Toto vše se děje na valné hromadě, kde se také uplatňuje právo na řízení společnosti. Není přípustné, aby jeden akcionář, byť by to byl majoritní akcionář, diktoval společnosti, jak má být vedena. Nicméně volené orgány jsou vázány usneseními z valné hromady, kde společníci kolektivní vůlí rozhodnou o řízení společnosti.

Podle mého názoru je právo na řízení společnosti nejdůležitější z nemajetkových práv, protože pod něj zároveň spadá právo účasti na valné hromadě, právo na vysvětlení, právo uplatňovat návrhy a protinávrhy, právo hlasovat a skoro všechny tyto práva při jejich využití jsou schopna ovlivnit řízení společnosti. Všechny tyto práva akcionář má možnost využít na valné hromadě.

Dvořák ve své monografii zdůrazňuje, že s právem účasti akcionáře na správě záležitostí společnosti je spojeno i doplňkové právo domáhat se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady a zvláštní práva kvalifikovaného akcionáře.²⁰

4.2.1.1 Právo účastnit se valné hromady

Ze všeho nejdříve musí být společník na valnou hromadu pozván a informován o jejím konání.²¹ Každý akcionář má právo účastnit se valné hromady, ale není to povinnost. Dokonce i akcionář bez hlasovacích práv má právo účastnit se valné hromady. Toto nezadatelné právo akcionáře umožňuje použití dalších práv k řízení společnosti, o kterých bylo psáno v předchozí kapitole.

²⁰ DVOŘÁK, Tomáš. Akciová společnost. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2016, ISBN 978-80-7478-961-8, s. 375.

²¹ Svolavatel nejméně 30 dnů přede dnem konání valné hromady uveřejní pozvánku na valnou hromadu na internetových stránkách společnosti a současně ji zašle akcionářům vlastnícím akcie na jméno nebo zaknihované akcie na adresu uvedenou v seznamu akcionářů. Viz § 406 z. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

Je jasné z logiky věci, že pokud velká akciová společnost působící ve světovém měřítku svolá valnou hromadu, je prakticky nemožné, aby se jí zúčastnili všichni akcionáři. Akcionář se může účastnit valné hromady buď osobně, nebo v zastoupení na základě písemné plné moci. Z písemné plné moci musí být jasno, zda se uděluje pro jednu nebo více valných hromad (§ 399 ZOK). *„Ustanovení § 399 implementuje čl. 10 odst. 1 a čl. 11 směrnice 2007/36/ES. Shodně jako v případě právní úpravy účasti s využitím technických prostředků i zde zákon požadavky směrnice přejímá pro všechny akciové společnosti bez ohledu na to, zda jsou jejich akcie kótovány na některém z evropských regulovaných trhů.“*²²

Podle usnesení Nejvyššího soudu akcionář může udělit plnou moc k zastupování na valné hromadě společnosti i pouze ohledně části akcií v jeho vlastnictví.²³ Fyzickou osobu zastupuje její zákonný zástupce nebo opatrovník. Právní osobu zastupuje člen statutárního orgánu nebo smluvní zástupce.

Akcionářova účast na valné hromadě může být přímá nebo nepřímá. Přímou účastí se rozumí přítomnost samotného akcionáře na zasedání valné hromady nebo zástupce. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích umožňuje nepřímou účast na valné hromadě pouze s využitím technických prostředků, pokud to připustí stanovy společnosti. *„V takovém případě musí být určeny podmínky hlasování na valné hromadě tak, aby umožňovaly ověřit totožnost osoby oprávněné vykonat hlasovací právo a určit akcie, s nimiž je hlasovací právo spojeno.“*²⁴ Slovní spojení „hlasování na valné hromadě s využitím technických prostředků“ představuje formu jiné účasti akcionáře tak, že akcionář není přítomen na zasedání valné hromady, ale účastní se jí prostřednictvím videokonference, služeb telekomunikačních operátorů jako například SMS nebo internetovými komunikačními programy. Může dojít k omezení práva akcionáře účastnit se valné hromady, ale to nastává pouze v případech stanovených zákonem.²⁵ Tento zákaz účasti představuje určitou sankci za porušení nějaké povinnosti.

Podle usnesení Nejvyššího soudu České republiky je možné akcionáře z valné hromady vykázat²⁶, ačkoli by šlo o podstatné porušení jeho práv, nicméně

²² ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 680.

²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 5297/2008.

²⁴ ŠVARC, Zbyněk a kol. Základy obchodního práva po rekonstrukci soukromého práva, 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 211.

²⁵ Viz § 526, § 342, § 343 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

je potřeba zohlednit, zda se vykázaný akcionář nechoval na valné hromadě způsobem, kterým by ohrozil práva ostatních akcionářů. Takovým ohrožením je myšleno rušení nadměrným hlukem projednávání jednotlivých bodů programu, nebo fyzicky napadal ostatní akcionáře. Pokud by i přes výzvu od takového jednání neupustil, tak je možné ho vykázat z valné hromady. Dle mého názoru, pokud se akcionář chová nepřiměřeným způsobem a ohrožuje práva ostatních akcionářů, popřípadě společnosti, potom je dokonce povinností společnosti akcionáře vykázat z valné hromady a ochránit práva ostatních akcionářů. Nicméně této nejzazší ochrany ostatních akcionářů by se nemělo svévolně zneužívat a měla by se používat v nejzávažnějších případech.

Citované usnesení Nejvyššího soud se zabývá možností vykázat akcionáře z valné hromady a důsledky, které toto vykázaní může mít ve vztahu k platnosti usnesení přijatých na této valné hromadě. Nejvyšší soud posuzoval porušení právních předpisů ve smyslu ustanovení § 131 odst. 3 zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Zároveň došel k závěru, že vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady není nutné, protože akcionář neměl možnost ovlivnit vahou svých hlasů výsledek hlasování. Obecně lze nepochybně říci, že je-li akcionáři nebo zástupci znemožněna účast na valné hromadě tím, že je z valné hromady vykázan, jde o podstatné porušení jeho práv. Akcionář se může bránit podle § 430 odst. 2 ZOK.

Bezpochyby je právo účastnit se valné hromady velmi důležité a jeho nevyužití v dnešní době, kdy je možné použít technologie, které umožňují účastnit se valné hromady a jsou povoleny zákonem, by byla chyba tohoto práva nevyužít.

4.2.1.2 Právo na vysvětlení na valné hromadě

Právo na vysvětlení jako nemajetkové právo představuje oprávnění akcionáře žádat od společnosti informace, které jsou klíčové pro jeho informovanost. Pouze dobře informovaný akcionář může řádně vykonávat další práva, zejména hlasovací právo. Smyslem tohoto práva je zajištění rovnoměrného informování akcionářů. Jedině to jim umožní kvalifikované uplatnění akcionářských práv na valné hromadě. Toto právo náleží každému akcionáři, který vlastní akcie společnosti. Z toho je možné vyvodit, že právo na vysvětlení má i akcionář vlastníci akcie bez hlasovacího práva.

²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1717/2011.

Právní úprava práva na vysvětlení se nachází v ustanovení § 357 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.²⁷ Zákon stanovuje věcné podmínky, které musí být splněny, aby se akcionář mohl práva domáhat. První podmínku představuje věcné omezení žádosti na záležitosti společnosti nebo jí ovládaných osob. Druhá podmínka je požadavek potřebnosti k posouzení obsahu záležitosti zařazené na valnou hromadu (§ 357 odst. 1 ZOK).

Z uvedeného ustanovení vyplývá, že platformou pro uplatnění práva na vysvětlení je valná hromada. Lasák při srovnání původní úpravy v obchodním zákoníku s úpravou po rekodifikaci zdůrazňuje, že zákon o obchodních korporacích neomezuje uplatnění práva na vysvětlení na období konání valné hromady, ale odkazuje na ustanovení § 406 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, kde je možné uplatnit právo na vysvětlení i období před valnou hromadou počínající okamžikem uveřejnění pozvánky na valnou hromadu.²⁸ Akcionář má právo na vysvětlení přímo na valné hromadě, pokud je vysvětlení složité, poskytne se akcionářům ve lhůtě 15 dnů ode dne konání valné hromady (§ 358 odst. 1 ZOK). Informace musí být určitá a musí poskytovat dostatečný a pravdivý obraz o dotazované skutečnosti (§ 358 odst. 2 ZOK). Členové představenstva by měli být připraveni vysvětlení podat nebo alespoň by měly zajistit osoby, které jsou schopny zodpovědět dotazy.

Na valné hromadě společnost poskytuje akcionáři vysvětlení, to znamená, že mu musí být umožněno seznámit se skutečnostmi, které jsou projednávány a o nichž se rozhoduje. *„Akcionář se nemůže domáhat poskytnutí informací, které s projednávanými záležitostmi nesouvisí, popřípadě které se netýkají společnosti nebo jí ovládaných osob, požaduje-li takové informace, není společnost povinna mu je poskytnout (NS 29 Cdo 2850/2008).“*²⁹

Jen stanovy mohou určit, že akcionář má pro přednesení své žádosti přiměřené časové omezení (§357 odst. 1), a to z důvodu zamezení dlouhého prodlužování valné hromady. Akcionáři mohou podat i písemnou žádost o vysvětlení, děje se tak po uveřejnění pozvánky na valnou hromadu na internetových stránkách. K písemné formě se uvádí v komentáři: *„Písemná*

²⁷ Unijní základ práva na vysvětlení se nachází v směrnice 2007/36/ES, zákon o obchodních korporacích na rozdíl od směrnice právo na vysvětlení upravuje obecně pro všechny společnosti, bez ohledu na to, zda jejich akcie jsou kótovány.

²⁸ POKORNÁ, HOLEJŠOVSKÝ, LASÁK, PERKÁREK a kol. Obchodní společnosti a družstva. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 448.

²⁹ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 606.

*forma je zachována, je-li žádost zachycena na listině a podepsána, popřípadě je-li učiněna a podepsána elektronickými nebo jinými technickými prostředky umožňujícími zachycení jejího obsahu a určení jednající osoby (§ 561 a 562 ObčZ).*³⁰

Společnost musí akcionáři, pokud jsou splněny podmínky, požadované vysvětlení poskytnout. Kromě práva na vysvětlení je společnost povinna plnit i další informační povinnosti, například povinnost zpřístupnit akcionářům účetní závěrku a zprávu o podnikatelské činnosti společnosti před konáním valné hromady nebo informační povinnosti v případě přeměn.³¹ Právní úprava nicméně dovoluje, aby společnost poskytnutí vysvětlení zcela nebo zčásti odmítla. Situace, kdy společnost odmítne podat vysvětlení, může nastat v několika případech. Například pokud by poskytnutí informace mohlo přivodit společnosti újmu, nebo pokud by se jednalo o vnitřní nebo utajovanou informaci podle zvláštního předpisu (§ 359 ZOK). Posouzení, zda se jedná o utajovanou informaci, náleží představenstvu.

Pokud představenstvo odmítne akcionáři podat vysvětlení, má akcionář právo pořádat dozorčí radu, aby přezkoumala podmínky odmítnutí vysvětlení. V případě, že s poskytnutím vysvětlení dozorčí rada nesouhlasí nebo se v zákonné lhůtě nevyjádří, v tom případě se může akcionář obrátit na soud (§ 360 odst. 3).

4.2.1.3 Právo uplatňovat návrhy a protinávrhy

Jedná se o individuální nemajetkové právo, které náleží každému akcionáři, bez ohledu na počet držených akcií. Domnívám se, že toto právo představuje reálnou možnost podílet se na řízení společnosti a ovlivňovat přijatá usnesení na valné hromadě.

Právo uplatňovat návrhy a protinávrhy je spojeno s konáním a průběhem valné hromady. *„Akcionář je oprávněn uplatňovat návrhy a protinávrhy k záležitostem zařazeným na pořad valné hromady.“*³² Návrh nebo protinávrh může akcionář podat jen k bodům, které byly zařazeny na pořad jednání valné hromady. Upozorňuji, že právo uplatňovat návrhy a protinávrhy nesmí být

³⁰ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 606.

³¹ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 399.

³² § 361 odst. 1 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

zaměněno za právo požadovat doplnění pořadu jednání valné hromady, protože takové právo náleží jen kvalifikovaným akcionářům.³³

Lasák uvádí a já s ním souhlasím, že zákonodárce používá relativně zaměnitelně pojmy návrh a protinávrh, je nutné pod označením akcionářský návrh nebo protinávrh rozumět návrh usnesení, který akcionář předkládá valné hromadě k projednání a hlasování.³⁴ Návrh akcionář předkládá za situace, kdy neexistuje korespondující návrh představenstva nebo svolavatele valné hromady. Na druhou stranu protinávrh směřuje proti již uveřejněnému návrhu usnesení valné hromady, který formulovalo představenstvo nebo svolavatel valné hromady. Pokud akcionář hodlá uplatnit protinávrh k záležitostem pořadu valné hromady, musí ho doručit společnosti v přiměřené lhůtě před konáním valné hromady (§ 361 odst. 2 ZOK). Je to z toho důvodu, aby se představenstvo mohlo s jeho obsahem seznámit a zaujmout stanovisko. Potom představenstvo návrh se stanoviskem zpřístupní všem akcionářům.

Při srovnání ustanovení § 361 odst. 2 a § 363 v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, docházím k závěru, že návrhy mohou být doručené jak před uveřejněním, tak i po uveřejnění pozvánky na valnou hromadu. Pokud chce akcionář podat návrh před uveřejněním pozvánky na valnou hromadu, z logiky věci vyplývá, že dotyčný akcionář musí vědět, jaké záležitosti budou zařazeny na pořad valné hromady. Takovouto situaci může představovat schválení účetní závěrky, protože se pravidelně opakuje. Když akcionář podává protinávrh po uveřejnění pozvánky³⁵ na valnou hromadu, je jasné, že byl plně seznámen s pořadem jednání a návrhem na usnesení valné hromady. Určitost obsahu pozvánky s ohledem na možnost přípravy akcionáře na valnou hromadu potvrdil také Nejvyšší soud.³⁶ I přes stáří judikátu se nic nemění na tom, že určitost obsahu pozvánky je pro akcionáře důležitá z hlediska výkonu jeho dalších práv. Nejdříve se hlasuje o návrhu akcionáře, pokud stanovy neurčí něco jiného (§ 364 odst. 1 ZOK).

Toto zmíněné ustanovení vymezuje procedurální uplatnění práva v rámci jednání valné hromady. Může také nastat situace, kdy je předloženo několik návrhů nebo protinávrhů od více akcionářů. Potom opět mohou stanovy určit,

³³ Viz § 369 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

³⁴ POKORNÁ, HOLEJŠOVSKÝ, LASÁK, PERKÁREK a kol. Obchodní společnosti a družstva. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 279.

³⁵ Pozvánka na valnou hromadu musí obsahovat uvedení termínu jednání valné hromady, pořad jednání a text návrhu usnesení valné hromady.

³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2001, sp. zn. 29 Odo 155/2001.

v jakém pořadí se hlasuje, ale jestli v nich není nic stanoveno, předseda valné hromady určí pořadí, v jakém se bude hlasovat.

4.2.1.4 Právo hlasovat

Ustanovení § 353 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, zní: „*Akcionář je oprávněn účastnit se valné hromady a hlasovat na ní.*“ Formulace zákonodárce § 353 odst. 1 ZOK se zmiňuje o právu účasti na valné hromadě i o právu hlasovat na ní. Ačkoli prvně jmenované právo přísluší každému akcionáři³⁷, u hlasovacího práva to tak není. Hlasovacím právem se akcionář podílí na řízení společnosti, tedy vahou svých hlasů rozhoduje o záležitostech, které spadají do působnosti valné hromady. Samotné hlasovací právo se považuje za právní jednání akcionáře ve smyslu § 545 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Akcionář se může při výkonu hlasovacího práva nechat zastoupit na základě speciální plné moci, kterou udělí zástupci. Zmocněný zástupce bude vykonávat veškerá práva spojená s účastí na valné hromadě.

Sílu hlasů akcionáře spojených s jednou akcií určují stanovy, dále také upravují způsob hlasování na valné hromadě (§ 250 odst. 2 písm. e) ZOK). Pokud akciová společnost emitovala kusové akcie, tak platí, že na jednu kusovou akcii připadá jeden hlas (§257 odst. 3 ZOK).³⁸ Text stanov může současně omezit výkon hlasovacího práva prostřednictvím stanovení nejvyššího možného počtu hlasů v ruku jednoho akcionáře. „*Akcionáři mají možnost ve stanovách společnosti vymežit maximální možnou hranici vlivu jednoho akcionáře na řízení společnosti. Základní podmínkou stanovenou pro řádné vymezení takové hranice je zachování shodných parametrů ve vztahu ke všem akcionářům společnosti, čemuž odpovídá zásada rovného zacházení podle § 244 odst. 1 ZOK podle kterého je společnost povinna se všemi akcionáři za stejných podmínek zacházet stejně.*“³⁹ Hlasovací právo není možné od akcie oddělit a následně být samostatně převedeno na třetí osobu (§ 281 odst. 4 ZOK).

³⁷ Viz právo účastnit se valné hromady.

³⁸ Zásada z angloamerické oblasti vyjádřena obratem one share - one vote. Tuto zásadu uvádí Černá ve své publikaci O akciích s rozdílnou vahou hlasů v budoucím českém akciovém právu. Obchodněprávní revue. 2012, č. 7-8, s. 194.

³⁹ HEJDA, J., BACHROŇOVÁ N., DIVIŠOVÁ, K., FINGER L., PROSSER M., VANĚČKOVÁ V. Akciová společnost podle nového zákona o obchodních korporacích, Olomouc: Anag, spol. s r. o., 2014, s. 225.

Hlasovací právo může být za určitých okolností sistováno. Nicméně i přes přechodné zastavení hlasovacího práva to neznámá, že akcionář se nemůže zúčastnit zasedání valné hromady, stejně tak i všechna ostatní akcionářská práva zůstávají zachována. Právní úprava zastavení hlasovacího práva se nachází v ustanovení §§ 426 - 427 zákona o obchodních korporacích.

Akcionář nevykonává své hlasovací právo ex lege v těchto situacích:

- a) je-li v prodlení se splněním vkladové povinnosti, a to v rozsahu prodlení,
- b) rozhoduje-li valná hromada o jeho nepeněžitém vkladu,
- c) rozhoduje-li valná hromada o tom, zda jemu nebo osobě, s níž jedná ve shodě, má být prominuto splnění povinnosti, anebo zda má být odvolán z funkce člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce
- d) v jiných případech stanovených tímto zákonem nebo jiným právním předpisem.⁴⁰

Uvedené ustanovení nevypočítává všechny situace, kdy dojde k zákazu výkonu hlasovacího práva. Dalším případem zákazu hlasovacího práva je možnost upravení sistace ve stanovách, což například dokazuje ustanovení § 278 odst. 2 nebo § 412 odst. 2 zákona o obchodních korporacích. Posledním případem je sistace hlasovacího práva na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci. Například v rozhodnutí civilního soudu o nařízení předběžného opatření podle § 76 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu.

Dvořák (2016, s. 507) uvádí, že hlasovací právo, jež je sistováno, nelze zohlednit, ale akcionářovo případné hlasování lze považovat za prezentaci osobního názoru. Vystává ale otázka, zda takto prezentující se akcionář nemůže ovlivnit další akcionáře. Důsledkem může být získání hlasů jiných akcionářů na svou stranu a dosažení stejného výsledku jako by akcionář, který má zastavené hlasovací právo, hlasoval sám. Samozřejmě je třeba brát v úvahu ustanovení § 427 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, který rozšiřuje pro některé případy zákaz výkonu hlasovacího práva i na akcionáře, kteří jednají s akcionářem, jehož se zákaz výkonu hlasovacích práv týká, ve shodě.⁴¹ Podle mého názoru, z toho vyplývá, že pokud se pomínou akcionáři jednající ve shodě, stále může

⁴⁰ Viz § 426 zákona č. 90/2012 Sb., zákona o obchodních korporacích.

⁴¹ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 753.

prezentující akcionář, který má zastavené hlasovací právo, ovlivnit další akcionáře.

Hlasovací právo se zásadně vykonává na valné hromadě, nicméně v dnešní době jsou zde možnosti využití hlasovacího práva i mimo valnou hromadu. Například se jedná o využití technických prostředků, které umožňují rozhodování mimo valnou hromadu, sem je možné zařadit korespondenční hlasování (§ 398 ZOK). Další možnost je využít rozhodování per rollam, pokud ho stanovy připouští (§ 418 ZOK).

4.2.1.4.1 Kumulativní hlasování

Kumulativní hlasování zavedl zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. V ustanovení § 354 zákona o obchodních korporacích se uvádí: „*Určí-li tak stanovy, volí se členové orgánů společnosti kumulativním hlasováním.*“ Důvodová zpráva k tomu dodává, že zákon dává společnosti možnost zvýhodnit některé společníky, zejména menšinové, tímto institutem jim dává vyšší vliv na složení statutárního nebo jiného orgánu.⁴² Kumulativní hlasování je zavedeno jak pro společnost s ručením omezeným tak i pro akciovou společnost. Při srovnání ustanoveních s. r. o. a a. s. o kumulativním hlasování nelze než dojít k závěru, že jsou takřka identické, samozřejmě až na výjimky týkající se orgánů společnosti. „*Pro účely kumulativního hlasování se počet hlasů akcionáře zjistí tak, že počet hlasů, jimiž akcionář nakládá na valné hromadě, se znásobí počtem volených členů orgánu společnosti.*“⁴³ Akcionář může při hlasování použít všechny hlasy, kterými nakládá, nebo naopak se může rozhodnout použít jen libovolný počet pro určitou osobu. Zvolenými osobami se stávají ty, pro jejichž volbu byl odevzdán nejvyšší počet hlasů, jestliže bylo hlasováno nadpoloviční většinou přítomných akcionářů na valné hromadě. Pokud nastane situace, že více osob získá stejný počet hlasů, hlasuje se znovu. Když se situace zopakuje, rozhoduje se o volbě losováním.

Lasák při zavedení kumulativního hlasování vyjádřil možnou obavu, jež naznačuje, že kumulativní hlasování by se mohlo stát relativně bezcenným nástrojem vlivu minoritních akcionářů na řízení společnosti.⁴⁴ Zdůvodňuje to především tím, že majoritní akcionář může silou svých hlasů prosadit úpravu

⁴² Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech, s. 44.

⁴³ § 355 odst. 1 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

⁴⁴ LASÁK, Jan. Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky. Obchodněprávní revue. 2012, č. 2, s. 48.

stanov, která účinky kumulativního hlasování vyruší. Ve své stati také poukazuje na to, že stávající obchodní společnosti⁴⁵ s majoritním akcionářem přitom zásadně nemají obecně vzato, žádnou motivaci k tomu, aby přistupovaly na kumulativní hlasování.

4.2.1.4.2 Korespondenční hlasování

Definice korespondenčního hlasování se nachází v ustanovení § 167 odst. 4 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. Rozdíl mezi korespondenčním hlasováním a rozhodováním per rollam spočívá v konání valné hromady. Valná hromada se koná, ale někteří společníci nejsou přítomni a hlasují pomocí technický prostředků. Korespondenční hlasování musí připustit stanovy společnosti. Umožňuje vykonat hlasovací právo mimo valnou hromadu před jejím konáním písemnou formou. Jak je již psáno výše, hlasování představuje právní jednání akcionáře. Proto musí být při korespondenčním hlasování zachycen na listině projev vůle a musí být obstarán podpis. Při využití technických prostředků je písemná forma zachována i při právním jednáním učiněném elektronickými prostředky umožňující zachycení jeho obsahu a určení jednatelky osoby (§ 562 odst. 1 OZ). V takovém případě musí být elektronická písemnost podepsána elektronickými prostředky. Nejdůležitější je, aby stanovy určily způsob hlasování a umožnily ověřit totožnost osoby oprávněné vykonat hlasovací právo a určit akcie, s nimiž je hlasovací právo spojeno.⁴⁶ Při korespondenčním hlasování se akcionář může vyjádřit jen k předem předloženým návrhům, podle mého názoru je velkou nevýhodou nepřítomnost akcionáře na zasedání valné hromady, připravuje se tak tím o další svá práva.

4.2.1.4.3 Rozhodování per rollam

Rozhodování per rollam představuje svým způsobem hlasovací právo mimo valnou hromadu. Osoba oprávněná svolat valnou hromadu místo svolání valné hromady zašle všem akcionářům návrh rozhodnutí. Ustanovení § 418 odst. 2 stanovuje jeho obsah rozhodnutí. Důležitá je lhůta poskytnutá akcionáři k vyjádření návrhu rozhodnutí, lhůta je určena stanovami, jinak činí 15 dnů. Nedoručí-li akcionář souhlas s návrhem usnesení, považuje se to za nesouhlas.

⁴⁵ Stávajícími obchodními společnostmi jsou v této práci myšleny obchodní společnosti, které vznikly před účinností zákona o obchodních korporacích.

⁴⁶ ŠVARC, Zbyněk a kol. Základy obchodního práva po rekodifikaci soukromého práva, 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 212.

Rozhodná většina se počítá z celkového počtu hlasů všech akcionářů (§ 419 odst. 3 ZOK.) Výsledek hlasování se oznamuje všem akcionářům, způsobem stanoveným zákonem a stanovami pro svolání valné hromady.

4.2.1.5 Právo domáhat se neplatnosti usnesení valné hromady

Toto právo je nástrojem ochrany zákonnosti ve vnitřních poměrech společnosti. Pojí se s právem účastnit se valné hromady a hlasovat na ní. Akcionář právo domáhat se neplatnosti usnesení valné hromady využije při ochraně vlastních práv, jestliže usnesení bylo přijato v rozporu s právními předpisy, interními předpisy společnosti nebo dobrými mravy. Právo žalovat na neplatnost usnesení valné hromady může každý akcionář, nicméně toto právo náleží také dalším subjektům. Při určení dalších subjektů je nutné vycházet z ustanovení § 428 zákona o obchodních korporacích, který taxativně vyjmenovává další subjekty, které se dovolávají neplatnosti usnesení valné hromady. Jsou jimi každý člen představenstva, dozorčí rady nebo likvidátor. Oproti úpravě v obchodním zákoníku se okruh aktivně legitimovaných osob o něco zmenšil, odpadl správce konkursní podstaty, vyrovnávací správce.⁴⁷ Ustanovení § 428 zákona o obchodních korporacích stanovuje, že subjekty se mohou dovolávat neplatnosti podle ustanovení § 258 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Pokud navrhovatel ztratí po podání návrhu postavení, které jej opravňovalo podat podání, ztratí i aktivní legitimaci.⁴⁸

Pro podání návrhu na neplatnost usnesení valné hromady z pohledu akcionáře je předpokladem pro napadení usnesení valné hromady postavení společníka. Druhým předpokladem je podání protestu na valné hromadě. Neplatnosti usnesení valné hromady je možné se dovolat i za situace, že nebyl protest zapsaný z důvodu nezapsání protestu chybou zapisovatele, navrhovatel nebyl na valné hromadě přítomen, důvody pro neplatnost usnesení nebylo možné na valné hromadě zjistit (§ 424 odst. 1 ZOK). V případě pochybností, zda byl podán protest, zavedl zákon o obchodních korporacích vyvratitelnou právní domněnku, že podán byl.

Lhůta k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady je podle § 259 občanského zákoníku tři měsíce ode dne, kdy se navrhovatel

⁴⁷ Srov. DĚDIČ, Jan; ŠTENGLOVÁ, Ivana; KRÍŽ, Radim; ČECH, Petr. *Akciové společnosti*, 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 262.

⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2043/2016.

o rozhodnutí dozvěděl nebo mohl dozvědět. Zákon také upravuje objektivní lhůtu jednoho roku, která se počítá ode dne přijetí usnesení, je to stejné jako ve staré právní úpravě v § 131 odst. 1 obchodního zákoníku.

Jak popisují výše, důvody neplatnosti mohou být rozpor s právními předpisy, interními předpisy nebo dobrými mravy. Všechny tyto důvody mohou nastat například při procesu přijímání usnesení nebo obsahu usnesení. Například v judikatuře Nejvyššího soudu lze nalézt několik příkladů jako usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 4221/2011. Z důvodové zprávy k zákonu o obchodních korporacích vyplývá, že usnesení valné hromady lze napadnout jen z důvodu, pro který byl vznesen protest.⁴⁹

V samotném řízení o neplatnosti usnesení valné hromady je věcně a místně příslušný krajský soud. Místně příslušný je soud, v jehož obvodu je společnost zapsána do obchodního rejstříku. Účastníky řízení jsou navrhovatelé a společnost.

4.2.2 Práva kvalifikovaného akcionáře

4.2.2.1 Pojem kvalifikovaný akcionář

Jak uvádím v kapitole 2. 2. Právní postavení akcionáře, kvalifikovaný akcionář je ten, jenž má specifické postavení ve společnosti. Toto postavení má díky vlastnictví akcií, jejichž souhrnná hodnota nebo počet kusů dosahuje výše stanovené zákonem. Tato hranice se odvíjí od základního kapitálu. Zákonodárce přiznává zvláště vymezené jedné nebo více osobám určitá oprávnění, která jiným akcionářům poskytována nejsou.

Ustanovení § 365 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, charakterizuje kvalifikované akcionáře jako akcionáře, kteří mají akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota dosáhne alespoň:

- a) 5 % základního kapitálu, má-li společnost základní kapitál 100 mil. Kč nebo méně,
- b) 3 % základního kapitálu, má-li společnost základní kapitál vyšší než 100 mil. Kč a nižší než 500 mil. Kč,
- c) 1 % základního kapitálu, má-li společnost základní kapitál 500 mil. Kč nebo vyšší.

⁴⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech, s. 45.

Právní úprava kvalifikovaných akcionářů slouží k ochraně menšinových akcionářů.⁵⁰ „Jedním z hlavních prvků této ochrany jsou zvláštní procesní práva, jejichž prostřednictvím mohou sami akcionáři realizovat kontrolní a určitá donucovací opatření vůči orgánům společnosti.“⁵¹

Avšak je potřeba k tomu dodat, že zákon přiznává práva kvalifikovaných akcionářů všem akcionářům, kteří splňují zákonem stanovené podmínky. Takže práva kvalifikovaného akcionáře může vykonávat i většinový akcionář. K tomu také dospěl Nejvyšší soud, jenž ve svém rozhodnutí ze dne 25. března, sp. zn. NS 29 Cdo 2710/2007, uvádí, že ustanovení § 181 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, neváže právo domáhat se svolání valné hromady na postavení menšinového akcionáře, nýbrž jen a pouze na dosažení hranice podílu na základním kapitálu.

Stanovy nemohou zákonnou úpravu práv kvalifikovaného akcionáře zúžit nebo dokonce omezit (§ 365 odst. 4 ZOK). Z tohoto ustanovení vyplývá, že stanovy mohou okruh práv rozšířit. Práva kvalifikovaného akcionáře jsou kogentní.⁵²

Některá práva kvalifikovaného akcionáře mohou být nákladná, například časté využívání práva na svolání valné hromady, což je možno zneužívat minoritními akcionáři a neúměrně tím finančně zatěžovat společnost. Proto zastávám názor, že kvalifikovaný akcionář by měl jednat v dobré vůli a svá práva využít jen, když to bude opodstatněné. Práva, která kvalifikovanému akcionáři přiznává zákon, mají především sloužit k ochraně menšinových akcionářů. Proto jsou také systematicky oddělena od práv, která náleží všem akcionářům. Mezi práva kvalifikovaných akcionářů zahrnují právo požádat o svolání valné hromady (§ 366 - § 368 ZOK), právo zařadit určitou záležitost na pořad jednání valné hromady (§ 369 ZOK), právo žádat o přezkum výkonu statutárního orgánu (§ 370 ZOK), právo žádat o přezkoumání zprávy o vztazích, právo podat akcionářskou žalobu (§ 371 ZOK).

⁵⁰ Srov. ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 141.

⁵¹ LASÁK J., POKORNÁ J., ČÁP Z., DOLEŽIL T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1655.

⁵² Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech, s. 61.

4.2.2.2 Právo požádat o svolání valné hromady

Každý kvalifikovaný akcionář má právo požádat o svolání valné hromady. Právo požádat o svolání valné hromady lze označit za jedno z nejsilnějších práv kvalifikovaného akcionáře. Musí také navrhnout, co se má na valné hromadě projednat. Kvalifikovaný akcionář v žádosti uvede návrh usnesení valné hromady nebo uvede důvody, pro které se má valná hromada svolat (§ 366 ZOK). Svoji žádost musí adresovat představenstvu společnosti. Tato žádost nemá zákonem stanovené formální náležitosti. Domnívám se, že nejpraktičtější řešení je připravení žádosti v písemné podobě. Na druhou stranu nelze ani vyloučit elektronickou podobu, která bude jednodušší a rychlejší na předání. Půjde-li o společnost, která má monistický systém, žádost musí adresována statutárnímu řediteli.⁵³

Představenstvo je povinno valnou hromadu svolat, ale navržený pořad jednání nemůže měnit ani doplňovat. Představenstvo může doplnit navržený pořad valné hromady pouze se souhlasem osob, které požádaly o svolání valné hromady podle § 366.⁵⁴ Při nečinnosti představenstva nebo nebylo-li představenstvo zvoleno, poté se lze obrátit na dozorčí radu na základě § 404 zákona o obchodních korporacích. Z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že na valné hromadě lze projednávat pouze záležitosti, které patří do její působnosti.⁵⁵ Kvalifikovaný akcionář se nemůže domáhat svolání valné hromady k projednání jakýkoliv záležitostí, ale musí vzít v potaz § 421 odst. 2 zákona o obchodních korporacích. Z práva požadovat svolání valné hromady není vyloučen ani majoritní akcionář, což judikoval Nejvyšší soud dne 25. 3. 2008, sp. zn. NS 29 Cdo 2710/2007, podle § 181 obchodního zákoníku neváže právo domáhat se svolání valné hromady na postavení menšinového akcionáře, nýbrž jen a pouze na dosažení hranice podílu na základním kapitálu ve výši 3 %, resp. 5 %. Z práva dožadovat se svolání valné hromady podle ustanovení § 181 obchodního zákoníku proto není vyloučen ani většinový akcionář. S přihlédnutím k právní úpravě v zákoně o obchodních korporacích soudím, že tento právní názor bude nadále platný.

Představenstvo svolá na žádost kvalifikovaných akcionářů valnou hromadu způsobem stanoveným zákonem a stanovami tak, aby se konala

⁵³ To je potřeba dovozovat z ustanovení § 456 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích.

⁵⁴ § 367 odst. 2 zákona č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích

⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 5. 2004, sp. zn. NS 29 Odo 841/2003, Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 2. 2005, sp. zn. NS 29 Odo 407/2004

nejpozději do 40 dnů ode dne, kdy mu byla doručena žádost o svolání. Lhůta na uveřejnění a rozeslání pozvánky je 15 dnů. Jde-li o společnost, jejíž akcie byly přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu, činí lhůta na svolání 50 dnů a lhůta na rozeslání a uveřejnění činí 21 dnů (§ 367 odst. 1 ZOK).

V případě, že je představenstvo nečinné nebo žádost o svolání valné hromady zamítlo, má kvalifikovaný akcionář právo žádat soud o zmocnění ke svolání valné hromady. K tomu ho opravňuje ustanovení § 368 zákona o obchodních korporacích a zároveň chrání akcionáře před nečinností představenstva. Aby mohl zažádat soud o zmocnění, musí nejdříve uplynout zákonem předepsaná lhůta ke svolání valné hromady. Řízení se zahajuje na návrh oprávněného kvalifikovaného akcionáře. Ten musí prokázat, že je skutečně kvalifikovaným akcionářem ve smyslu § 365, musí doložit, že mu náleží potřebný počet akcií v době podání návrhu. Věcně příslušným je krajský soud, místně příslušný je soud, u něhož je společnost zapsána v obchodním rejstříku. Toto řízení o zmocnění akcionáře ke svolání valné hromady je nesporným řízením. V tomto řízení se bude postupovat podle procesních pravidel zakotvených v zákonu o zvláštních řízeních soudních. Soud v řízení přezkoumá, zda jsou splněny podmínky pro vydání rozhodnutí o zmocnění akcionáře, zda představenstvu vznikla povinnost svolat valnou hromadu. Pokud jsou splněny podmínky, představenstvu vznikla povinnost svolat valnou hromadu a nesplnilo ji, soud vydá rozhodnutí, ve kterém zmocní akcionáře ke svolání valné hromady a udělí mu zmocnění ke všem jednáním za společnost, která s valnou hromadou souvisejí (§ 368 odst. 1 ZOK). Kvalifikovaný akcionář je oprávněn svolat valnou hromadu až poté, co se rozhodnutí soudu stane vykonatelným. Náklady spojené s konáním valné hromady nese společnost (§ 368 odst. 3 ZOK).

4.2.2.3 Právo žádat zařazení určené záležitosti na pořad jednání

Kvalifikovaní akcionáři mají právo požádat, aby byl pořad jednání navržený svolavatelem doplněn o určenou záležitost. Žádost je možno vznést jak před uveřejněním a rozesláním pozvánky na valnou hromadu, tak po tomto dni. Podle § 369 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, v žádosti uvádí kvalifikovaný akcionář návrh usnesení nebo zdůvodnění zařazení této záležitosti na pořad valné hromady. Pokud kvalifikovaný akcionář zažádá o doplnění pořadu jednání svolané valné hromady, představenstvo je povinno vyhovět. Podle mého názoru chybí v ustanovení § 369 ZOK, jaký důsledek bude mít porušení

povinnosti v případě, že představenstvo pořad valné hromady nedoplní. „*Ani toto právo ovšem nemusí vést k požadovanému výsledku, neboť jednak se valná hromada nemusí sejit usnášeníschopná vůbec, nebo přestane být usnášeníschopná v okamžiku, kdy má dojít k projednání záležitosti zařazené do programu na žádost kvalifikovaného společníka.*“⁵⁶

4.2.2.4 Právo žádat o přezkum výkonu statutárního orgánu

Právo žádat o přezkum výkonu statutárního orgánu je upraveno v ustanovení § 370 zákona o obchodních korporacích, náleží kvalifikovanému akcionáři z důvodu nedostatečného počtu hlasů a tím související nemožností zvolit své zástupce do orgánu společnosti. Minorita bez velkého počtu hlasů může zvolit své zástupce do orgánů společnosti prostřednictvím kumulativního hlasování, ale pokud stanovy kumulativní hlasování nepřipouští, potom pro zjišťování informací o činnosti orgánu a případných nesrovnalostí musí minoritní akcionáři využít práva žádat dozorčí radu o přezkum výkonu působnosti představenstva a ta je povinna přezkoumání provést. Kvalifikovaný akcionář doručí radě žádost o provedení přezkumu a dozorčí radě, přičemž zákon opět nestanovuje žádnou formu žádosti. Dozorčí rada poté písemně vyrozumí kvalifikovaného akcionáře o výsledku přezkumu ve lhůtě dvou měsíců od doručení žádosti (§ 370 ZOK). Lasák uvádí, že zákon nestanovuje žádnou zvláštní sankci nebo donucující opatření, pokud dozorčí rada odmítne přezkum neodůvodněně provést nebo nebude na žádost kvalifikovaného akcionáře vůbec reagovat. Na závěr dodává, že akcionář nemá možnost domáhat se provedení přezkoumání výkonu působnosti představenstva u soudu, ale lze uvažovat o možnosti, že určitou sankci vůči nečinným členům dozorčí rady bude možné stanovit ve stanovách.⁵⁷

4.2.2.5 Právo požadovat jmenování znalce soudem pro přezkum zprávy o vztazích

Kvalifikovaný akcionář může požadovat přezkoumání zprávy o vztazích, domnívá-li se, že zpráva o vztazích nebyla řádně vypracována (§ 85 ZOK). Bude

⁵⁶ DVOŘÁK, T. O kvalifikovaném společníkovi kapitálové obchodní korporace po rekonstrukci českého obchodního práva. In Obchodní korporace a ochrana slabší strany. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 83.

⁵⁷ LASÁK J., POKORNÁ J., ČÁP Z., DOLEŽIL T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1676.

se domáhat soudního jmenování znalce, který danou zprávu přezkoumá a zjistí, zda je správná, pravdivá a úplná. „*Smyslem této úpravy je umožnit nestranný přezkum zprávy o vztazích a tím odhalení případných utajených nezákonných nebo neefektivních transakcí, ke kterým byla ovládaná nebo řízená osoba donucena pod tlakem osoby ovládající nebo řídící.*“⁵⁸ Zákon stanoví kvalifikovanému akcionáři lhůtu jednoho roku ode dne, kdy se o obsahu zprávy o vztazích kvalifikovaný akcionář dozvěděl (§ 85 odst. 3 ZOK). O podaném návrhu rozhoduje soud v řízení podle zákona o zvláštních řízeních soudních.

4.2.2.6 Právo podat akcionářskou žalobu

Členům statutárního orgánu akciové společnosti náleží zastupovat společnost a náleží jim obchodní vedení společnosti. Statutární orgán tak uplatňuje práva společnosti vůči třetím osobám. Společnost má právo na náhradu újmy vůči třetím osobám. Avšak odlišná je situace, kdy akciová společnost bude uplatňovat právo na náhradu újmy vůči členovi statutárního orgánu nebo jiného orgánu z důvodu porušení fiduciární povinnosti a porušení povinnosti péče řádného hospodáře. Lasák k tomu poznamenává dobrou poznámku: „*Tedy lze oprávněně pochybovat, že členové statutárního orgánu budou činit nezávislá rozhodnutí, zda právo vůči konkrétnímu členovi statutárního orgánu, nebo dokonce vůči nim samým, uplatnit, či nikoliv.*“⁵⁹ S tímto názorem nelze nesouhlasit, neboť každý společník bude nervózní, pokud statutární orgán bude činit rozhodnutí vůči svému členovi, který porušil fiduciární povinnost a nejednal s péčí řádného hospodáře. V takovém případě je kvalifikovaný akcionář oprávněn domáhat se jménem společnosti náhrady újmy.

Kvalifikovaný akcionář má právo podat akcionářskou žalobu za společnost a tím se domáhat náhrady újmy proti členu představenstva nebo dozorčí rady, nebo splnění jejich případné povinnosti plynoucí z § 53 odst. 3, nebo splacení emisního kursu proti akcionáři, který je v prodlení s jeho splacením (§ 371 ZOK). Při podání akcionářské žaloby má kvalifikovaný akcionář právo vystupovat jako zákonný zástupce akciové společnosti v soudním řízení.

⁵⁸ DVOŘÁK, T. O kvalifikovaném společníkovi kapitálové obchodní korporace po rekonstrukci českého obchodního práva. In *Obchodní korporace a ochrana slabší strany*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 79.

⁵⁹ LASÁK J., POKORNÁ J., ČÁP Z., DOLEŽIL T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1679.

„Obecně je *actio pro socio* nastavena tak, aby v případě nekonání společnosti měl akcionář možnost rychle reagovat či možnost donutit příslušné orgány rychle jednat.“⁶⁰ Při podání akcionářské žaloby musí kvalifikovaný akcionář prokázat své postavení ve smyslu § 365 ZOK, soud bude podmínku kvalifikovaného akcionáře zkoumat jako jednu z prvních věcí. Pokud tedy kvalifikovaný akcionář nabyde rozhodnutí podat akcionářskou žalobu, měl by mít na paměti § 374 ZOK, který mu ukládá notifikační povinnost. Je povinen informovat písemně o svém záměru dozorčí radu nebo správní radu. Tato podmínka je uložena zákonem z důvodu funkce dozorčí rady nebo správní rady, protože jako orgán dohlížející nad výkonem působnosti představenstva mohou také uplatnit právo na náhradu újmy. Podle mého názoru dozorčí rada a správní rada jsou povinné vždy podat žalobu, pokud se ukáže oznámení kvalifikovaného akcionáře jako opodstatněné. Pokud dozorčí nebo správní rada neuplatní právo na náhradu újmy nebo na splacení emisního kursu bez zbytečného odkladu po doručení informace, může kvalifikovaný akcionář právo za společnost uplatnit sám (§ 374 odst. 2).

Ustanovení § 373 ZOK mluví o právním nástupnictví, kde je uvedeno, že přestane-li býti akcionářem, zastupuje v řízení společnost jeho právní nástupce. Domnívám se, že v tomto ustanovení měl zákonodárce na mysli ztrátu postavení kvalifikovaného akcionáře.

⁶⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech, s. 61.

4.3 Majetková práva

4.3.1 Právo na podíl na zisku

Každý akcionář má právo na podíl na zisku společnosti. Je to základní majetkové právo a je to také cíl akcionáře, pro který investuje kapitál do akciové společnosti, ovšem to se týká pouze akciové společnosti založené za podnikatelským záměrem. Zajišťuje mu účast na dosažených hospodářských výsledcích akciové společnosti. Společnost většinou rozděluje zisk, pokud dosáhne kladného hospodářského výsledku. O zisku lze hovořit, pokud výnosy jsou vyšší než náklady společnosti. Podílem se rozumí ve smyslu ustanovení § 34 zákona o obchodních korporacích, pohledávka společníka a dalších osob za obchodní korporací, je to vlastně dluh obchodní korporace vůči společníkovi a dalším osobám.⁶¹ Je zde potřeba rozlišit pojmy podíl na zisku a právo na zisk. V okamžiku, kdy společník nabyde podíl na obchodní korporaci, vzniká mu právo na zisk. Ale samotný podíl na zisku mu vzniká až přijetím rozhodnutí o rozdělení zisku valnou hromadou.

Právo na výplatu zisku je samostatně převoditelné právo, a to ode dne, kdy valná hromada rozhodla o výplatě zisku. Je potřeba zmínit, že v některých případech se práva spojená s akcií mohou převádět samostatně, to znamená bez vlivu na vlastnické právo akcionáře k akci. V ustanovení § 281 odst. 2 zákona č. 90/2012 Sb., je stanoven výčet práv, která se mohou samostatně převádět: *„Právo na vyplacení podílu na zisku, přednostní právo na upisování akcií a vyměnitelných a prioritních dluhopisů, právo na likvidačním zůstatku a jiná obdobná majetková práva určená stanovami jsou samostatně převoditelnými.“* Z judikátu Nejvyššího soudu 29 Odo 1114/2004 jasně vyplývá, že samostatně převoditelná práva lze od cenného papíru oddělit a převádět samostatně jen tehdy, připouští-li takový postup výslovně zákon. Podle § 281 odst. 3 ZOK stanovy mohou v souladu se zákonem připustit osamostatnění dalších majetkových práv z akcií jako například právo na plnění z jiných vlastních zdrojů. Naproti tomu nelze samostatně převádět nemajetková práva (§ 281 odst. 4 ZOK).

Proces schválení a výplaty podílu na zisku sestává z několika stádií. Prvním stádiem a také základním předpokladem je zjištění, že podle řádné či mimořádné účetní závěrky schválené valnou hromadou existuje rozdělitelný zisk.

⁶¹ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 80.

V dalším stádiu statutární orgán společnosti náležitě prověří splnění podmínek pro výplatu podílu na zisku. Dále stanoví okruh oprávněných osob, kterým bude podíl na zisku vyplacen. K tomu statutární orgán rozhodne o způsobu vyplacení. Posledním stádiem je samotné vyplacení podílu na zisku, jenž je v kapitálových společnostech splatný do 3 měsíců ode dne, kdy valná hromada rozhodla o jeho rozdělení.

Jak bylo výše popsáno, podíl na zisku se stanoví na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky, kterou schvaluje valná hromada. V případě, že tak určí stanovy, je možné zisk rozdělit mezi jiné osoby, zejména členy volených orgánů nebo zaměstnance (§ 34 odst. 1 ZOK). Nepřípustná je situace, kdy by zisk nebyl dlouhodobě rozdělován mezi akcionáře s cílem dosáhnout odkoupení podílů takových akcionářů za nízkou cenu nebo by bylo rozhodnuto o výplatě tantiémy⁶², aniž by zároveň byla vyplácena dividenda.⁶³

Právo na podíl na zisku neboli právo na dividendu se nachází v ustanovení § 348 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a uvádí: „*Akcionář má právo na podíl na zisku, který valná hromada schválila k rozdělení mezi akcionáře. Neurčí-li stanovy ve vztahu k určitému druhu akcií jinak, určuje se tento podíl poměrem akcionářova podílu k základnímu kapitálu.*“ Z uvedené definice práva na dividendu vyplývá, že valná hromada musí přijmout rozhodnutí o rozdělení zisku, toto rozhodnutí spadá do působnosti valné hromady podle ustanovení § 421 odst. 2 písm h) zákona o obchodních korporacích. Aby valná hromada mohla rozhodnout o rozdělení zisku, potřebuje tak učinit na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky. K přijetí rozhodnutí o rozdělení zisku valné hromadě stačí většina hlasů přítomných akcionářů, pokud stanovy neurčí jinak (§ 415 ZOK).

„*Od rozhodnutí o rozdělení zisku je třeba odlišit rozhodnutí o vyplacení podílu na zisku, které následuje a jehož přijetí náleží představenstvu nebo statutárnímu řediteli.*“⁶⁴ V rozsudku Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011, Nejvyšší soud řešil situaci, kdy člen představenstva akciové společnosti rozhodl o výplatě dividend po dané šestiměsíční lhůtě a společnost se následně domáhala náhrady škody. Mimo to Nejvyšší soud potvrdil, že rozhodnutí valné hromady

⁶² Tantiéma představuje podíl členů představenstva a dozorčí rady akciové společnosti na zisku. Viz § 178 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

⁶³ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 402.

⁶⁴ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 403.

přijaté po šestiměsíční lhůtě je v rozporu se zákonem a nemůže sloužit jako podklad pro rozhodnutí statutárního orgánu pro rozdělení zisku. Dále konstatoval, že člen představenstva odpovídá za řádný výkon funkce, nikoliv za výsledek své činnosti. Došel k závěru, pokud valná hromada schválila rozdělení zisku na základě nezpůsobilých účetních závěrek a představenstvo rozhodlo o vyplacení dividend, nejsou odpovědní členové představenstva za škodu společnosti způsobenou. Při výplatě konkrétních podílů hrají velkou roli stanovy, neboť akcionáři si mohou v souladu se zákonem o obchodních korporacích upravit způsob konečného stanovení podílu na zisku odpovídající jednotlivým druhům akcií, tak i konkrétní formu jeho úhrady.⁶⁵ Pokud však budou stanovy v tomto ohledu mlčet, v tom případě následují podmínky stanovené zákonem. Takovou podmínkou je určení výše dividendy poměrem jmenovité nebo účetní hodnoty akcionářova podílu k základnímu kapitálu (§ 348 odst. 1 ZOK) nebo vyplacení podílu na zisku v penězích (§ 348 odst. 2 ZOK). „Společnost vyplatí podíl na zisku na své náklady a nebezpečí pouze bezhotovostním převodem na účet akcionáře uvedený v seznamu akcionářů.“⁶⁶ K tomuto citovanému ustanovení komentář trefně poznamenává, že je formulováno tak, jako by upravovalo jednotné pravidlo, obsahuje ve skutečnosti dvě pravidla.⁶⁷ Tím prvním je, že společnost vyplácí podíl na zisku na své náklady a nebezpečí. Pod toto pravidlo spadá placení bankovních poplatků společností za převod spojený s odesláním dividendy nebo odpovědnost společnosti za nebezpečí spojené s tím, že akcionář neobdrží částku, která mu náleží z důvodu selhání mezibankovního komunikace. Komentář označuje jako druhé pravidlo povinnost vyplatit dividendu pouze bezhotovostním převodem na účet akcionáře uvedený v seznamu akcionářů, z povahy věci může být použito jen tam, kde seznam akcionářů existuje, to znamená ve vztahu k akciím na jméno.⁶⁸

Právo na pevný podíl na zisku je možno upravit ve stanovách. Pokud z řádné či mimořádné účetní závěrky schválené valnou hromadou vyplývá existence rozdělitelného zisku, stane se pevný podíl na zisku splatný. Podíl je splatný do 3 měsíců od schválení účetní závěrky (§ 348 odst. 4 ZOK).

⁶⁵ HEJDA, J., BACHROŇOVÁ N., DIVIŠOVÁ, K., FINGER L., PROSSER M., VANĚČKOVÁ V. *Akciová společnost podle nového zákona o obchodních korporacích*, Olomouc: Anag, spol. s. r. o., 2014, s. 212.

⁶⁶ § 348 odst. 3 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

⁶⁷ LASÁK J., POKORNÁ J., ČÁP Z., DOLEŽIL T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1592.

⁶⁸ LASÁK J., POKORNÁ J., ČÁP Z., DOLEŽIL T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1592.

Omezení výplaty podílu na zisku nastává za předpokladu, že by si společnost výplatou přivodila úpadek podle zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon.⁶⁹ Tento zákon rozeznává dvě formy úpadku a těmi jsou platební neschopnost a předlužení. Platební neschopnost nastává za situace, jestliže společnost má více věřitelů a peněžité závazky po dobu delší než 30 dnů po lhůtě splatnosti, které není schopna plnit. Má-li společnost více věřitelů a souhrn jejich závazků převyšuje hodnotu majetku společnosti, tak se ocitá v předlužení. Společnost nesmí vyplatit zisk, pokud by si tím přivodila úpadek, z toho vyplývá, že společnost musí posoudit, zda by si vyplacením zisku nezpůsobila úpadek. K tomu slouží institut zvaný test úpadku, který byl zaveden soukromoprávní rekonstrukcí po vzoru angloamerického právního systému. Důvody zavedení testu insolvence lze spatřovat v kritice předchozího rozvahového testu, kdy byl vyčítán fakt, že rozvahový test je pouze záznamem finančních položek. Testem úpadku se posuzuje, co se stane, když společnost vyplatí zisk. Kritériem je, zda výplata podílů na zisku bude mít za následek jednu z forem úpadku.⁷⁰ Domnívám se, že institut testu úpadku je vhodný nástroj k posílení ochrany věřitelů obchodní korporace. Výkon tohoto institutu je také příkladem povinnosti společnosti odvracet úpadek.

Další omezení výplaty podílu na zisku stanovuje zákon o obchodních korporacích. Společnost nesmí rozdělovat zisk mezi akcionáře, pokud by se vlastní kapitál v důsledku rozdělení snížil pod výši upsaného základního kapitálu zvýšeného o fondy, které nelze rozdělit mezi akcionáře (§ 350 odst. 1 ZOK). K rozdělení zisku nesmí dojít, pokud společnost nemá dostatek distribuovatelných zdrojů. Dostatek zdrojů pro rozdělení se má určit po skončení předcházejícího období na základě řádné a mimořádné účetní závěrky.⁷¹ Částka, kterou je možno rozdělit mezi akcionáře, nesmí překročit rozdíl mezi dosaženými zisky a dosaženými ztrátami zvýšenými o povinné přírůstky do fondů (§ 350 odst. 2 ZOK). Pokud valná hromada rozhodla o rozdělení zisku v rozporu s těmito pravidly, hledí se na takové usnesení, jako by nebylo přijato.

Akcionář, který přijal výplatu podílu na zisku v dobré víře, není povinen zisk vracet. Podle ustanovení § 35 zákona o obchodních korporacích, akcionáři

⁶⁹ § 40 odst. 1 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

⁷⁰ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 190.

⁷¹ Řádná účetní závěrka se sestavuje k poslednímu dni účetního období. Mimořádná účetní závěrka se sestavuje k jinému dni.

přijímají zisk po právu. Primárně je tedy odpovědný statutární orgán, který rozhodl o rozdělení zisku. Na druhou stranu, jestliže byly při vyplacení podílu na zisku porušeny podmínky stanovené zákonem nebo stanovami a příjemce o porušení věděl nebo vědět musel, je povinen vyplacenou částku obchodní korporaci vrátit. V případě, že by tak neučinil, jednalo by se o bezdůvodné obohacení ve smyslu § 2291 ObčZ. Promlčecí lhůta práva na vrácení podílu na zisku počíná běžet dnem vyplacení (§ 35 odst. 2 ZOK). Toto právo obchodní korporace musí využít do tří let podle § 629 odst. 1 ObčZ.

4.3.2 Právo na podíl na likvidačním zůstatku

Právo na podíl na likvidačním zůstatku vzniká akcionáři při zrušení akciové společnosti s likvidací. Právní základ pro právo na podíl na likvidačním zůstatku tvoří § 37 až § 39 ZOK. Nicméně samotná likvidace akciové společnosti je upravena v § 549 - § 551 zákona o obchodních korporacích.

Likvidace společnosti slouží jako mimosoudní vypořádání majetku a dluhů, případný zůstatek se rozdělí mezi akcionáře. Valná hromada rozhodne o zrušení tím, že přijme usnesení, pro které je třeba souhlasu kvalifikované většiny hlasů přítomných akcionářů. Pokud je v akciové společnosti pouze jediný akcionář, rozhoduje o zrušení společnosti jediný akcionář (§ 12 odst. 1 ZOK). Aby se mohlo přejít k likvidaci společnosti, je potřeba zvolit likvidátora. Stanovy mohou určit, že likvidátora volí valná hromada. Avšak jestliže stanovy mlčí, likvidátora volí statutární orgán. Tyto případy zvolení likvidátora jsou možné jen za předpokladu, že je akciová společnost zrušena dobrovolně. Při nuceném zrušení akciové společnosti rozhodne o jmenování likvidátora vždy soud.

Veškerá činnost společnosti během likvidace je omezena na obstarávání dosavadních obchodů. Dnem zrušení vstupuje společnost do likvidace (§ 187 odst. 2 ObčZ). Pokud akciová společnost zaniká s likvidací, potom návrh na povolení výmazu společnosti z obchodního rejstříku podává likvidátor, a to do třicátého dne po skončení likvidace. Likvidátor také vyzývá k odevzdání listinných účastnických cenných papírů, jestliže je akciová společnost vydala. Po nesplnění výzvy akcionářem prohlásí likvidátor neodevzdané listinné cenné papíry za neplatné. Právo na vyplacení likvidačního zůstatku vzniká odevzdáním akcií (§ 550 odst. 1 ZOK). Zaknihované nebo imobilizované účastnické cenné papíry, které jsou v evidenci, zanikají na základě příkazu likvidátora. Ke dni zrušení akcií

společnosti v evidenci zaknihovaných cenných papírů vzniká právo na vyplacení likvidačního zůstatku (§ 551 ZOK). Likvidátor musí shromáždit dokumenty, sestavit zahajovací rozvahu a jmenovat právnické osoby, uspokojit všechny věřitele společnosti a vyhotovit konečnou zprávu o průběhu likvidace, v níž uvede, jak bylo naloženo s likvidační podstatou a návrh na použití likvidačního zůstatku. Rozdělení likvidačního zůstatku mezi akcionáře tak navrhuje likvidátor a následně ho schvaluje valná hromada podle § 421 odst. 2 písm. l) ZOK.

Podle ustanovení § 185 občanského zákoníku akciová společnost zaniká dnem výmazu z obchodního rejstříku. Zápis výmazu má konstitutivní účinky.

V případě, kdy má společnost pouze jediného akcionáře, pak celý likvidační zůstatek připadá jemu. Jestliže ve společnosti je více akcionářů a zůstane případný zůstatek po vypořádání majetku a dluhů, tak bude likvidační zůstatek rozdělen mezi akcionáře podle stanov a zákona. Ve stanovách může být právo na podíl na likvidačním zůstatku upraveno jakkoliv, ovšem v mezích zákona a také s přihlédnutím k zásadě rovného zacházení s akcionáři. Nicméně, jak je uvedeno v kapitole 2. 2. Právní postavení akcionáře, neznamena to, že každý akcionář dostane stejný podíl.

Obecná úprava rozdělení likvidačního zůstatku se nachází v § 37 a § 38 odst. 1 ZOK. Nejsou-li vydány akcie s přednostním právem na podíl na likvidačním zůstatku, rozdělí se akcionářům likvidační zůstatek v poměru odpovídajícím splacené jmenovité nebo účetní hodnotě jejich akcií. Nestačí-li likvidační zůstatek na toto rozdělení, podílejí se společníci na likvidačním zůstatku v poměru k výši svých splacených či vnesených vkladů (§ 37 odst. 2 ZOK).

Speciální úprava práva na podíl na likvidačním zůstatku se nachází v § 549 ZOK. Ten stanovuje, že pokud likvidační zůstatek není dostatečný k úhradě jmenovité hodnoty akcií, dělí se na část připadající vlastníkům prioritních akcií a na část připadající vlastníkům ostatních akcií v rozsahu určeném stanovami. Jsou-li vydány akcie s přednostním podílem na likvidačním zůstatku, rozdělí se v poměru určeném stanovami. V takto vytvořených částech se likvidační zůstatek rozdělí v poměru odpovídajícím splacené hodnotě tohoto druhu akcií (§ 549 odst. 2 ZOK). Komentář k rozdělení likvidačního zůstatku uvádí: „*Soudíme, že nebude-*

*li s prioritními akciemi společnosti spojeno přednostní právo na podíl na likvidačním zůstatku, úprava § 549 odst. 2 se nepoužije.*⁷²

Podíl na likvidačním zůstatku se vyplácí v penězích, ovšem s přihlédnutím k § 37 odst. 1 zákona o obchodních korporacích existuje možnost odlišného stanovení vyplacení ve stanovách. Domnívám se, že by odlišné vyplacení mohlo spočívat v naturálním plnění, například v případě, kdy akcionář vnesl při zakládání společnosti nemovitost, mohla by mu být vrácena. „*V praxi je bezesporu častější výplata podílu na likvidačním zůstatku v peněžité formě, už jen proto, že peníze lze snadno rozdělit mezi společníky podle výše jejich podílů na likvidačním zůstatku.*“⁷³

Právo na likvidačním zůstatku je samostatné převoditelné podle § 281 odst. 2 zákona o obchodních korporacích. V den vstupu společnosti do likvidace lze právo na podíl na likvidačním zůstatku převést na někoho jiného, aniž by došlo k převodu akcie.

Ustanovení § 39 ZOK stanovuje, že společník při zrušení obchodní korporace s likvidací ručí za její dluhy po jejím zániku do výše svého podílu na likvidačním zůstatku. K ručení za dluhy zaniklé společnosti je třeba uvést, že dluhy nezanikají spolu se společností, pokud nebyly v rámci likvidace vypořádány. „*Objeví-li se takový dluh, společnost se sice neobnovuje, avšak věřitelé se mohou obrátit na akcionáře, kteří ručí až do výše svého podílu na likvidačním zůstatku.*“⁷⁴

4.3.3 Právo na vypořádací podíl

Účelem vypořádacího podílu je kompenzace akcionáře za zánik jeho účasti v obchodní společnosti, která existuje nadále. Toto právo je zákonné a bezpodmínečné, nemůže být tohoto práva zbaven. Právo na vypořádání vzniká okamžikem zániku účasti společníka v obchodní korporaci, jehož účast zanikla jinak než převodem nebo přechodem podílu na právního nástupce.⁷⁵ Vypořádací podíl lze definovat jako majetkovou hodnotu představující podíl na majetku

⁷² ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 897.

⁷³ JOSKOVÁ, L., PRAVDOVÁ, M., ZACGARDOVÁ, L. Likvidace obchodních společností, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 127.

⁷⁴ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 442.

⁷⁵ V usnesení, sp. zn. 29 Cdo 3317/2011 se Nejvyšší soud vyjádřil, že společníkovi vzniká právo na vypořádací podíl dnem zániku účasti ve společnosti.

společnosti. Toto majetkové vyrovnání nemusí jen vyjadřovat míru zhodnocení investice, kterou poskytl akcionář v podobě vkladu do základního kapitálu, ale i možnost vyjádření vypořádacího podílu jako míru znehodnocení investice. Společníkovi poskytuje vypořádací podíl povinná osoba, a to je v tomto případě akciová společnost. Právo na vypořádací podíl náleží k základním oprávněním společníka ve vztahu k obchodní korporaci.

Výše vypořádacího podílu se odvozuje od hodnoty obchodní korporace a poměru společníka, kterým se na hodnotě podílel. Způsob určení výše vypořádacího podílu upravuje § 36 odst. 2, 3 zákona o obchodních korporacích. Akcionáři mohou vzájemným ujednáním určit výši vypořádacího podílu ve stanovách. Avšak odchylná řešení nesmí porušovat zásadu stejného zacházení se všemi společníky. Pokud tak neučiní, výše vypořádacího podílu se určí ke dni zániku účasti společníka v obchodní korporaci (§ 36 odst. 2 ZOK). „*Používá se v tomto případě ocenění majetku na základě účetních předpisů a výchozí hodnota je daná rozsahem vlastního kapitálu korporace zjištěným účetní závěrkou, kterou je povinna sestavit ke dni zániku účasti společníka na korporaci.*“⁷⁶ Ustanovení § 36 odst. 3 zákona o obchodních korporacích říká, že v případě, kdy se podstatně liší reálná hodnota majetku společnosti od jeho ocenění v účetnictví, tak se při určení výše vypořádacího podílu vychází z reálné hodnoty majetku snížené o výši dluhů vykázaných v účetní závěrce. Domnívám se, a zároveň souhlasím s komentářem⁷⁷, že bude nutno reálnou hodnotu zjistit pomocí znaleckého posudku. Tuto svoji domněnku opírám o ustanovení § 61 odst. 2 ObchZ. Na ten navazuje usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 752/2011. V citovaném usnesení vyslovil Nejvyšší soud právní názor, podle něhož účelem § 61 odst. 2 ObchZ je umožnit společníkům volbu, zda v případě ukončení účasti některého z nich má být pro účely určení výše vypořádacího podílu zpracována účetní závěrka, či zda bude pro tyto účely vypracován znalecký posudek. Dle mého názoru je smysl ustanovení § 61 odst. 2 ObchZ a citovaný právní názor Nejvyššího soudu přenositelný i na stávající právní úpravu.

„Vypořádací podíl se určí poměrem podílů společníků u jednotlivých forem obchodních korporací a vyplácí v penězích bez zbytečného odkladu poté, co je nebo mohla být zjištěna jeho výše podle odstavce 2 nebo 3, ledaže společenská

⁷⁶ LASÁK J., POKORNÁ J., ČÁP Z., DOLEŽIL T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 287.

⁷⁷ LASÁK J., POKORNÁ J., ČÁP Z., DOLEŽIL T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 287.

*smlouva nebo dohoda mezi obchodní korporací a společníkem nebo společníkem, jehož účast zanikla, nebo jeho právním nástupcem určí jinak.*⁷⁸ S ohledem na citovaný odstavec je potřeba přihlížet k jednotlivým ustanovením, která se týkají akciové společnosti a zániku účasti společníka.

Dvořák (2016, s. 383) uvádí akcionářovo právo na vypořádací podíl v taxativně stanovených případech:

1. při nuceném přechodu; vypořádací podíl je roven přiměřenému vypořádání (§ 376 odst. 1 ZOK)
2. při povinném odkupu
 - a) akcie na jméno podle § 272 odst. 3 ZOK
 - b) akcie podle § 277 odst. 2 ZOK
 - c) účastnického cenného papíru na základě veřejného návrhu smlouvy podle § 333 nebo § 335 ZOK;vypořádací podíl je roven kupní ceně
3. jestliže se základní kapitál snižuje vzetím listinných účastnických cenných papírů z oběhu na základě losování; vypořádací podíl je roven úplatě přiměřené ceně vylosovaných účastnických cenných papírů (530 ZOK)
4. jestliže se základní kapitál snižuje na základě veřejného návrhu smlouvy; vypořádací podíl je roven kupní ceně (§ 533 odst. 1 ZOK)
5. jestliže se základní kapitál snižuje upuštěním od vydání akcií; vypořádací podíl je roven splacené části emisního kursu po snížení o pohledávky společnosti vůči vlastníkovi zatímního listu (§ 536 odst. 3 ZOK)
6. jestliže byl listinný účastnický cenný papír prohlášen za neplatný poté, co jej jeho vlastník ani v dodatečně přiměřené lhůtě společnosti v rozporu se zákonem nepředložil; vypořádací podíl je roven majetkovému vypořádání mezi společností a bývalým vlastníkem

Na závěr je potřeba uvést, že právo na vypořádací podíl má akcionář také podle zákona o přeměnách. Pokud se má právní postavení akcionáře v důsledku přeměny změnit, zákon poskytuje ochranu akcionářům, pokud akcionář na valné hromadě hlasoval proti projektu přeměny. V případě, že se nemění právní forma akciové společnosti má právo na odprodej akcií nástupnické společnosti a v případě, že dochází ke změně právní formy, má právo vystoupit z akciové

⁷⁸ § 36 odst. 4 zákona č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích

společnosti a obdržet vypořádací podíl.⁷⁹ Zde lze uvést příklad, kdy akcionář nesouhlasí s rozdělením akciové společnosti a nástupnická společnost bude mít formu společnosti s ručením omezeným. Nástupnická společnost s ručením omezeným, do jejíhož vlastnictví přejde podíl nesouhlasícího akcionáře podle zákona o přeměnách, má povinnost poskytnout akcionáři vypořádací podíl odpovídající reálné hodnotě podílu. Viz ustanovení § 318 zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

4.3.4 Přednostní práva

Přednostní práva umožňují akcionáři využít jistá oprávnění, která druzí akcionáři nemají. Opět je zde povinnost společnosti přistupovat k akcionářům na základě zásady rovného zacházení. Ačkoli předchozí věta odporuje první, odkaz druhé věty musí být chápán jako srovnání „rovné s rovným“, tudíž je myšleno rovné zacházení s právy přiznanými pouze některému druhu akcií.⁸⁰ Přednostní práva jsou spojena s prioritními akciemi. U nich jsou posílena majetková práva, a tak má vlastník přednostní právo na podíl na zisku a právo na podíl na likvidačním zůstatku. Na druhou stranu zákon toto posílení vyvažuje tím, že s prioritními akciemi není spojeno hlasovací právo.⁸¹ Dále je možné uplatnit přednostní právo při upisování nových akcií a při nabývání prioritních a vyměnitelných dluhopisů. Z důvodové zprávy k zákonu o obchodních korporacích jasně vyplývá, že přednostní právo i přes požadavky praxe, žádné změny oproti staré úpravě nezaznamenalo. Zákonodárce to odůvodnil imanentní potřebou pro výkon akcionářských práv a také příkazy Druhé směrnice⁸² a s tím spojenou obdobou přednostního práva ve většině evropských států.⁸³

Přednostní právo na podíl na zisku je spojeno s prioritní akcií. Jejich vlastníci budou mít zaručeno právo na dividendu i tehdy, když se jinak dividendu vyplácet nebude. Na druhou stranu akcionáři budou bez hlasovacího práva, ledaže stanovy určí něco jiného. Vyžaduje-li zákon o obchodních korporacích hlasování

⁷⁹ ŠVARC, Zbyněk a kol. Základy obchodního práva po rekonstrukci soukromého práva, 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 233.

⁸⁰ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 397.

⁸¹ Stanovy mohou prioritním akciím hlasovací právo přiznat.

⁸² čl. 33 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2012/30/EU o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společenství ve smyslu čl. 54 druhého pododstavce Smlouvy o fungování Evropské unie při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu

⁸³ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech, s. 71.

na valné hromadě podle druhu akcií, je vlastník prioritní akcie bez hlasovacího práva oprávněn na valné hromadě hlasovat (§ 278 odst. 2 ZOK).

Přednostní právo na podíl na likvidačním zůstatku mohou upravit stanovy akciové společnosti. Toto právo je taktéž spojeno s prioritními akciemi. Přednostní právo na podíl na likvidačním zůstatku se uplatní v případě, kdy likvidační zůstatek nepostačuje k úhradě jmenovité hodnoty akcií. Likvidační zůstatek se dělí na dvě části. Jedna část připadne majitelům prioritních akcií a druhá část připadne majitelům ostatních akcií. Každá z těchto částí je rozdělena mezi akcionáře v poměru, jenž odpovídá splacené hodnotě jejich akcií.

Přednostní právo na úpis nových akcií využijí akcionáři při zvyšování základního kapitálu peněžitými vklady. Poskytuje to akcionáři právo upsat část nových akcií společnosti upisovaných ke zvýšení základního kapitálu v rozsahu jeho podílu (§ 484 odst. 1 ZOK). Smyslem je umožnit oprávněným osobám zachovat velikost jejich účasti na základním kapitálu společnosti. Přednostní právo akcionář nemá v tom případě, kdy má být emisní kurs splacen nepeněžitými vklady.⁸⁴ Oprávněnými osobami, které mohou využít přednostní právo k úpisu nových akcií, jsou dosavadní akcionáři, vlastníci zatímních listů a vlastníci samostatně převoditelných práv. „*Přednostní právo je samostatně převoditelné ode dne, kdy valná hromada rozhodla o zvýšení základního kapitálu.*“⁸⁵ Přednostní právo nemůže být omezeno nebo vyloučeno stanovami (§ 487 ZOK). Je zde možnost omezení nebo vyloučení přednostního práva, kterou může využít valná hromada podle § 488 ZOK, ale pouze ve vztahu ke konkrétnímu zvýšení základního kapitálu. Toto omezení nebo vyloučení musí být v důležitém zájmu společnosti. Důvodem vyloučení nebo omezení podle Štenglové může být vstup strategického investora, kapitalizace pohledávky a zajištění přístupu na nové trhy.⁸⁶ Judikatura Nejvyššího soudu k vyloučení přednostního práva na upisování akcií na zvýšení základního kapitálu uvádí předpoklady ochrany akcionářů před zásahy do jejich práv. Nejvyšší soud uvedl, že při posuzování splnění

⁸⁴ Srov. DĚDIČ, Jan; ŠTENGLOVÁ, Ivana; KRÍŽ, Radim; ČECH, Petr. Akciové společnosti, 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 488.

⁸⁵ § 486 odst. 1 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

⁸⁶ DĚDIČ, Jan; ŠTENGLOVÁ, Ivana; KRÍŽ, Radim; ČECH, Petr. Akciové společnosti, 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 488.

podmínek vyloučení přednostního práva je potřeba posuzovat existenci důležitého zájmu společnosti a nezbytnost zásahu do práva akcionářů a intenzita zásahu.⁸⁷

Přednostní právo na nabývání prioritních a vyměnitelných dluhopisů umožňuje zachovat si po zvýšení základního kapitálu svůj podíl ve společnosti. V rozsahu, jakým nestanoví jinak zákon o obchodních korporacích, se použije zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech. Vyměnitelné dluhopisy jsou dluhopisy, se kterými je spojeno právo na jejich výměnu za akcie společnosti. S prioritními dluhopisy je vedle práva na splacení dlužné částky spojeno i přednostní právo na upsání akcií. Jejich vlastníci má vždy právo na zaplacení dlužné částky, ale k tomu ještě má přednostní právo upsat nové akcie společnosti. Na přednostní právo se použijí obdobně ustanovení o přednostním právu na upisování akcií podle § 292 ZOK.

4.3.5 Právo výkupu účastnických cenných papírů

Akcionář je oprávněn požadovat přechod všech ostatních účastnických cenných papírů na svoji osobu, jestliže vlastní ve společnosti akcie,

- a) jejichž souhrnná jmenovitá hodnota činí alespoň 90 % základního kapitálu společnosti, na něž byly vydány akcie s hlasovacími právy,
- b) s nimiž je spojen alespoň 90 % podíl na hlasovacích právech ve společnosti⁸⁸

Z výše uvedeného je jasně poznatelné, že toto zvláštní právo náleží majoritnímu akcionáři. Tento akcionář, který má významný podíl na hlasovacích právech, může prostřednictvím tzv. squeeze-outu dosáhnout toho, aby na něj přešly všechny účastnické cenné papíry ostatních akcionářů akciové společnosti, a to bez ohledu na vůli jejich vlastníků. „Menšinový akcionář tak může být zbaven své účasti ve společnosti, aniž by byl schopen takovému postupu zabránit.“⁸⁹ Právě v tom spočívá podstata nuceného přechodu účastnických cenných papírů, většinový akcionář má možnost po vytěsnění menšinových akcionářů efektivněji a jednodušeji řídit akciovou společnost. V případě, že se jedná o kótovanou

⁸⁷ Usnesení Nejvyššího sp. zn. 29 Odo 984/2005. Dostupné z: DĚDIČ, J., LASÁK, J. Právo kapitálových obchodních společností: přehled judikatury s komentářem, 1. díl. Praha: Linde, 2010, s. 358

⁸⁸ § 375 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

⁸⁹ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 409.

společnost, musí nucený přechod účastnických cenných papírů schválit i Česká národní banka.⁹⁰

S právní úpravou vytěsnění společníků z akciové společnosti byla spojena za účinnosti obchodního zákoníku řada nejasností a aplikační potíže. Tou nejpálčivější otázkou byla ústavnost uvedeného zásahu do vlastnického práva menšinových akcionářů. K této otázce se Ústavní soud vyslovil v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 56/05, kde dovedl soulad s ústavním pořádkem. Avšak také uvedl, že nepřiměřenost protiplnění poskytnutého minoritním akcionářům není důvodem pro vyslovení neplatnosti rozhodnutí valné hromady. Vytěsnění akcionáři mají právo na dorovnání, které mohou uplatnit u soudu. Při využití možnosti nuceného výkupu není vyloučen zásah do ústavně zaručených práv. *„To by mohlo nastat jen v případě, kdy by stát v rámci své ochranné funkce neposkytl minoritním akcionářům prostředky právní úpravy odpovídající povaze vlastnictví akcie.“*⁹¹

Dnešní právní úprava nuceného výkupu účastnických cenných papírů nabízí vyšší transparentní garanci ochrany práv minoritních akcionářů. V zákoně o obchodních korporacích jsou stanoveny detailní požadavky na proces nuceného přechodu účastnických cenných papírů v § 375 až 394 ZOK. Úprava vytěsnění je v dnešní době standardní skoro ve všech evropských zemích.

V první řadě, když chce hlavní akcionář uplatnit toto právo, musí požadovat, aby představenstvo svolalo valnou hromadu a předložilo jí k rozhodnutí návrh na přechod všech ostatních účastnických cenných papírů (§ 357 ZOK). Než tak hlavní akcionář učiní, měl by si být jistý, že má potřebný podíl na hlasovacích právech, který mu umožňuje výkup účastnických cenných papírů. Představenstvo svolá valnou hromadu do 30 dnů ode dne doručení žádosti. Valná hromada k přijetí rozhodnutí potřebuje alespoň 90 % hlasů všech vlastníků akcií. *„O rozhodnutí valné hromady se pořizuje veřejná listina, jejíž přílohou je znalecký posudek o výši protiplnění v penězích nebo zdůvodnění výše protiplnění.“*⁹²

Majoritní akcionář musí nechat vyhotovit znalecký posudek, neboť je potřeba určit hodnotu protiplnění, které bude náležet minoritním akcionářům. Ustanovení § 376 odst. 1 ZOK stanovuje, že znalecký posudek nesmí být ke dni doručení žádosti starší než 3 měsíce.

⁹⁰ Viz § 391 odst. 1 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

⁹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 56/2005.

⁹² § 382 odst. 1 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

Celkovou výši protiplnění musí hlavní akcionář složit u pověřené osoby. Zákon o obchodních korporacích uvádí, že touto osobou může být pouze banka, obchodník s cennými papíry a zahraniční osoba, podnikající na území České republiky, jejíž předmět podnikání odpovídá činnosti některé z uváděných osob. Tato pověřená osoba provádí výplatu protiplnění vlastníkům účastnických cenných papírů, které přešly na hlavního akcionáře.

Vytěsnění akcionáři mají právo na dorovnání. *„Mají-li minoritní akcionáři za to, že poskytnuté protiplnění není přiměřené hodnotě vykupovaných účastnických cenných papírů, mohou se obrátit na soud, aby jim přiznal doplatek odpovídající rozdílu mezi protiplněním stanoveným hlavním akcionářem na základě posudku znalce a protiplněním, které je ve vztahu k vykupovaným účastnickým cenným papírům přiměřené.“*⁹³ Ovšem je potřeba, aby se na soud obraceli s opravdu důvodnou obavou jejich nepřiměřeného protiplnění. Na druhou stranu, pokud soud rozhodne, že protiplnění poskytnuté hlavním akcionářem neodpovídá skutečné ceně účastnických cenných papírů, potom je takové rozhodnutí závazné i vůči všem ostatním akcionářům, jejichž účastnické cenné papíry byly předmětem nuceného výkupu.⁹⁴

Bílková ve své stati⁹⁵ jasně ukazuje, proč je institut práva výkupu účastnických cenných papírů pro hlavního akcionáře důležitý. Hlavní akcionář, který má alespoň 90 % podíl na hlasovacích právech společnosti, bez nabytí zbylých akcií společnost ovládá. Minoritní akcionáři na chod společnosti mají mizivý vliv. V článku je naznačeno, že minoritní akcionáři mohou spíše způsobit četné komplikace protahováním přijetí, pro hlavního akcionáře a společnost samotnou zásadních a potřebných interních rozhodnutí.⁹⁶ Hlavní akcionář může legitimně očekávat, že za naplnění zákonem stanovených podmínek dojde k výkupu účastnických cenných papírů.

⁹³ POKORNÁ, HOLEJŠOVSKÝ, LASÁK, PERKÁREK a kol. Obchodní společnosti a družstva. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 284.

⁹⁴ POKORNÁ, HOLEJŠOVSKÝ, LASÁK, PERKÁREK a kol. Obchodní společnosti a družstva. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 284.

⁹⁵ BÍLKOVÁ, Jana. Squeeze-out a legitimní očekávání. Obchodněprávní revue. 2014, č. 5, s. 142.

⁹⁶ BÍLKOVÁ, Jana. Squeeze-out a legitimní očekávání. Obchodněprávní revue. 2014, č. 5, s. 142.

4.3.6 Právo odkupu

Právo odkupu představuje v zásadě zrcadlovou obdobu nuceného přechodu účastnických cenných papírů. Před přijetím zákona o obchodních korporacích toto právo obchodní zákoník neřešil. Zákon o obchodních korporacích prvně zakotvuje právo odkupu (sell-out). Ustanovení § 395 implementuje čl. 16 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/25/ES o nabídkách převzetí. Na rozdíl od směrnice zákon o obchodních korporacích zakotvuje obecně právo odkupu pro všechny akciové společnosti, ne jen pro akciové společnosti, které přijaly účastnické cenné papíry na kapitálových trzích. Akcionáři se mohou domáhat, aby hlavní akcionář od nich účastnické cenné papíry odkoupil. Hlavní akcionář má povinnost na žádost jakéhokoliv vlastníka účastnického cenného papíru učinit všem ostatním vlastníkům veřejný návrh smlouvy na odkoupení. Smyslem této ochrany je chránit menšinové akcionáře před negativním vlivem hlavního akcionáře ve společnosti.⁹⁷ Umožňuje vlastníkům účastnických cenných papírů, aby ochránili svoji investici, pokud hlavní akcionář nevyužije práva vytěsnění a například zamkne menšiny ve společnosti (tzv. freeze-out).⁹⁸ V ustanovení § 395 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, nejsou uvedeny žádné podmínky pro uplatnění práva odkupu, toto není nijak časově omezeno, není vázáno na žádnou jinou věcnou podmínku, mimo přítomnost hlavního akcionáře ve společnosti ve smyslu § 375 a podání žádosti o odkup. Jak uvádím výše, jedná se o obdobu práva výkupu účastnických cenných papírů, takže je pochopitelné, že i zde musí být poskytnuté spravedlivé protiplnění jejich vlastníkům, přiměřené hodnotě účastnických cenných papírů.

Zakotvení práva sell-out do právní úpravy považují s ohledem na ochranu práv menšinových společníků jako správný krok. Nicméně je potřeba ještě dořešit výkladové problémy § 395 zákona o obchodních korporacích, jako je například absence lhůty pro učinění návrhu na odkup.

⁹⁷ ROZEHNAL, Aleš a kolektiv. Obchodní právo. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 215.

⁹⁸ LASÁK J., POKORNÁ J., ČÁP Z., DOLEŽIL T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1742.

4.4 Nemajetkové povinnosti

4.4.1 Povinnost loajality

Povinnost loajality je upravena v ustanovení § 212 ObčZ a její uplatnitelnost pro obchodní korporace se vztahuje i na akciovou společnost. Tato povinnost vyžaduje od společníka čestné chování a zachovávání vnitřního řádu společnosti (§ 212 odst. 1 ObčZ). Dalo by se říci, že jakékoliv jednání akcionáře by mělo být v souladu s povinností loajality, neboť se od něj vyžaduje jistá věrnost a čestnost ke společnosti a ostatním akcionářům, proto je také možné označit tuto povinnost za obecný korektiv chování akcionáře.⁹⁹ Intenzita povinnosti loajality se v různých typech společností liší. V akciové společnosti rozhodně nedosahuje téže úrovně jako v osobních společnostech.¹⁰⁰ Lze říci, že alespoň část odborné veřejnosti se shodne a chápe povinnost loajality jak ve vertikálním vztahu (tj. společnost - akcionář) tak v horizontálním vztahu (tj. akcionář - akcionář).

Její obsah spočívá v jednání a chování akcionáře v zájmu společnosti. Akcionář kromě toho, že se bude chovat čestně, bude také dodržovat stanovy společnosti. Povinnost loajality v sobě nese prvek aktivní, jenž představuje určité jednání, a prvek pasivní, který spočívá ve zdržení se určitého jednání, jako je například zneužívání svého vlivu nebo zneužívání svých práv.

Práva a povinnosti akcionářů budou posuzována z hlediska porušení povinnosti loajality právě z důvodu, že výkon jednotlivých práv a dodržování povinností ovlivňují společnost jako celek. „*Princip loajality je výkladovým pravidlem, v jehož rámci je třeba interpretovat jednotlivé dílčí povinnosti společníka vůči společnosti.*“¹⁰¹

Z usnesení Vrchního soudu ze dne 1. 3. 2010, sp. zn. 7 Cmo 269/2009, vyplývá, že „*společník nesmí činit vůči společnosti takové úkony, které jsou způsobilé ji poškodit, a to jak ve směru ke třetím osobám, tak i ve směru ke společníkům*“.¹⁰²

⁹⁹ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 406.

¹⁰⁰ DĚDIČ, Jan; ŠTENGLOVÁ, Ivana; KŘÍŽ, Radim; ČECH, Petr. Akciové společnosti, 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 355.

¹⁰¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 6. 2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006. Dostupné z: DĚDIČ, J., LA SÁK, J. Právo kapitálových obchodních společností: přehled judikatury s komentářem, 1. díl. Praha: Linde, 2010, s. 420

¹⁰² Z citovaného judikátu je také možno vidět souběžnost povinností splatit řádně svůj vklad a povinnost loajality.

Porušení povinnosti loajality je možné odvodit z jednotlivých povinností, například povinnosti dodržovat stanovy, nezneužívat vlivné nebo ovládající osoby, nezneužívat většiny hlasů ve společnosti. Podle konkrétního porušení povinnosti se odvodí následky, které plynou z nežádoucího konání nebo naopak nekonání akcionáře. „*Pokud byla porušením povinnosti loajality způsobena újma, lze žalovat na její náhradu.*“¹⁰³

Podle názoru Černé (2015, s. 406) je největším problémem povinnosti loajality její neurčitost, která může vést k obtížné aplikovatelnosti v jednotlivých případech. Na druhou stranu uvádí pozitivum, jež umožňuje řešit situace pozitivním právem neregulované.

4.4.2 Povinnost oznamovací

Ve společnostech, jejichž účastnické cenné papíry jsou přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu, vzniká akcionářům oznamovací povinnost. Účelem je posílit ochranu drobných akcionářů a dalších účastníků kapitálového trhu.¹⁰⁴ Oznamovací povinnost akcionáře je upravena v ustanovení § 122 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.¹⁰⁵ Tato úprava byla přebrána z obchodního zákoníku, kde byla dříve oznamovací povinnost osoby, která má podíl na hlasovacích právech společnosti, jejíž akcie jsou přijaté k obchodování na oficiálním trhu v České republice nebo v jiném členském státě Evropské unie, upravena. Kromě převzetí byla doplněna a upřesněna, aby byla v souladu s tehdy připravovanou směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/104/ES. Na předchozí směrnici navazuje směrnice Komise č. 2007/14/ES, která podrobněji rozvádí oznamovací povinnost v čl. 7 až 11. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/50/EU byla přijata v roce 2013, ta je zatím poslední směrnicí, jež upravuje harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech. V naší právní úpravě

¹⁰³ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 407.

¹⁰⁴ DĚDIČ, Jan; ŠTENGLOVÁ, Ivana; KRÍŽ, Radim; ČECH, Petr. Akciové společnosti, 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 378.

¹⁰⁵ Cílem přijetí úpravy zákona o podnikání na kapitálovém trhu bylo dosažení plné slučitelnosti s právními akty Evropských společenství, zkvalitnění fungování kapitálového trhu v České republice, tak aby mohl efektivně generovat a alokovat kapitál důležitý pro rozvoj ekonomiky a zvýšení ochrany zejména drobných investorů. Důvodová zpráva k zákonu č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.

poslední novela zákona o podnikání na kapitálovém trhu nabyla účinnosti 3. ledna 2018.

Zákon o podnikání na kapitálovém trhu stanoví akcionáři, který dosáhne nebo překročí stanovený podíl na hlasovacích právech emitenta ve výši 1 %, je-li základní kapitál emitenta vyšší než 500 000 000 Kč nebo odpovídající částka v cizí měně, 3 %, je-li základní kapitál emitenta vyšší než 100 000 000 Kč nebo odpovídající částka v cizí měně, 5 %, 10 %, 15 %, 20 %, 25 %, 30 %, 40 %, 50 % nebo 75 %, nebo sníží svůj podíl na všech hlasovacích právech pod tyto hranice, oznámí tuto skutečnost emitentovi a České národní bance (§ 122 odst. 1 ZPKT). Z uvedeného ustanovení vyplývá závěr, že tuzemská právní úprava neváže oznamovací povinnost na podíl na základním kapitálu, ale na podíl na hlasovacích právech. Pro účastníky kapitálového trhu je tato informace významná proto, že určitý podíl na hlasovacích právech signalizuje potencionálním investorům rozložení vlivu ve společnosti a ovlivňuje tak zájem o akcie této společnosti, a tím i jejich cenu.

Tato povinnost vzniká bez ohledu na to, že osoba hlasovací práva z jakéhokoli důvodu nevykonává (§ 122a odst. 2 ZPKT). Dále má podle § 122a odst. 1 zákona o podnikání na kapitálovém trhu osoba, která zvýší nebo sníží podíl na hlasovacích právech v důsledku zvýšení nebo snížení základního kapitálu. Oznamení lze učinit v českém nebo anglickém jazyce. Osoba, která je povinna oznámit dosažení, překročení nebo snížení podílu, musí tak učinit do 4 pracovních dnů poté, co se dozví nebo mohla se dozvědět o skutečnosti, která zakládá oznamovací povinnost. Platí přitom, že osoba se o této skutečnosti dozvěděla nejpozději 2 pracovní dny po dni, kdy tato skutečnost nastala. Pokud povinnost vznikne více osobám, mohou ji splnit společným oznámením. Oznamovací povinnost je splněna, je-li ve stanovené lhůtě písemné oznámení řádně odesláno. *„To však jen za podmínky, že je oznamovatel řádně odešle jak společnosti, tak České národní bance a že odeslané oznámení má všechny předepsané náležitosti a informace v něm obsažené jsou úplné a pravdivé.“*¹⁰⁶

Česká národní banka uveřejní skutečnosti, které jí byly oznámeny, přičemž informaci o výši podílu na hlasovacích právech uveřejní ve lhůtě nejpozději do 3 pracovních dnů ode dne doručení oznámení nebo ode dne, kdy tuto informaci sama zjistí.

¹⁰⁶ DĚDIČ, Jan; ŠTENGLOVÁ, Ivana; KRÍŽ, Radim; ČECH, Petr. *Akciové společnosti*, 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 378.

Nesplnění oznamovací povinnosti nemá za následek neplatnost právního jednání, na základě kterého došlo k nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti, avšak hlasovací práva spojená s nabytou účastí nesmějí být vykonávána do doby splnění oznamovací povinnosti (§ 122 odst. 6 ZPKT). Nesplněním své povinnosti se ovšem může akcionář dopustit přestupku.

Oznamovací povinnost podle § 122c odst. 1 zákona o podnikání na kapitálovém trhu nemá:

- a) ovládaná osoba, jestliže splní její oznamovací povinnost ovládající osoba,
- b) osoba, která nabývá nebo zcizuje investiční cenné papíry za účelem vypořádání obchodů s nimi, pokud lhůta pro jejich vypořádání činí nejvýše tři pracovní dny,
- c) osoba, která má ve své moci investiční cenné papíry a hlasovací práva s nimi spojená však vykonává výlučně podle písemného příkazu vlastníka.

Oznamovací povinnost také nemá podle § 122c odst. 2 zákona o podnikání na kapitálovém trhu tvůrce trhu:

- a) který je obchodníkem se cennými papíry nebo osobou, která má povolení orgánu dohledu jiného členského státu Evropské unie k poskytování investičních služeb,
- b) dosáhne-li nebo překročí-li jeho podíl na hlasovacích právech emitenta hranice uvedené v § 122 odst. 1 větě první, nebo sníží-li svůj podíl pod tyto hranice,
- c) za podmínky, že nevykonává vliv na řízení emitenta,
- d) oznámí-li ve lhůtě uvedené v § 122 odst. 4 orgánu dohledu emitenta, že nevykonává nebo hodlá vykonávat činnost tvůrce trhu s cennými papíry emitenta.

4.4.3 Povinnost předložit společnosti účastnické cenné papíry

Akcionář má povinnost předložit společnosti účastnické cenné papíry ve lhůtě stanovené zákonem nebo usnesením valné hromady. Avšak není-li lhůta určena, pak musí akcionář učinit předložení bez zbytečného odkladu poté, co nastala právní skutečnost, se kterou je spojena povinnost předložit účastnické cenné papíry. Povinnost předložit společnosti účastnické cenné papíry ukládá zákon o obchodních korporacích za předpokladu, že jsou v listinné podobě a nastane určitá právní skutečnost. Pokud by došlo k prodlení s předložením akcií,

představenstvo vyzve akcionáře, aby akcii doložil v přiměřené lhůtě. Také ho upozorní způsobem stanoveným zákonem a stanovami, že nepředložené akcie budou prohlášeny za neplatné. Vlastník účastnického cenného papíru je povinen ho předložit společnosti v určitých situacích, jejichž příklady uvádím níže.

4.4.3.1 Předložení akcií k výměně nebo vyznačení nových údajů na akcii, pokud se údaje změnilly

Akcie mají zákonem stanové určité obsahové a formální náležitosti, které jsou upraveny v § 259 odst. 1 zákona o obchodních korporacích. Výjimkou jsou kmenové akcie, které nemusí obsahovat údaje o druhu a kusová akcie, která musí obsahovat označení „kusová akcie“. Nicméně může dojít ke změně některé z náležitostí. Pokud se tak stane, společnost vyzve akcionáře na základě rozhodnutí valné hromady, aby předložili ve stanové lhůtě určené akcie k výměně nebo vyznačení nových údajů (§ 542 ZOK). Zmiňovanou změnou je například změna formy nebo druhu akcie.

4.4.3.2 Předložení akcií k výměně při jejich poškození

V případě poškození akcie v rozsahu, že některé údaje na ní uvedené nejsou čitelné, může akcionář požádat společnost o výměnu akcie (§ 543 odst. 1). Společnost samozřejmě akcii bez zbytečného odkladu vymění, ale až po jejím předložení (§ 543 odst. 2).

4.4.3.3 Předložení akcií při procesech zvyšování nebo snižování základního kapitálu

Pokud akciová společnost se rozhodne pro změnu výše základního kapitálu, má se tím na mysli jeho zvýšení nebo snížení. Je potřeba uvést, že právní úprava změny výše základního kapitálu je ovládaná dvěma základními principy, a to principem ochrany dosavadních akcionářů a principem ochrany věřitelů.¹⁰⁷ Právě ochrana akcionářů se projevuje při přijímání rozhodnutí o změně výše základního kapitálu, o které rozhoduje zásadně valná hromada. Pouze o zvýšení základního kapitálu může rozhodnout představenstvo (správní rada), ale jen na základě pověření valné hromady nebo ve stanovách (§ 511 ZOK). Na druhou

¹⁰⁷ ŠVARC, Zbyněk a kol. Základy obchodního práva po rekodifikaci soukromého práva, 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 229.

stranu při těchto procesech vzniká povinnost akcionáři předložit akcie společnosti. Za předpokladu, že společnost zvyšuje základní kapitál z vlastních zdrojů, provede zvýšení jmenovité hodnoty akcií jejich výměnou nebo vyznačením vyšší jmenovité hodnoty na dosavadních akciích s podpisem člena představenstva (§ 500 odst. 1 ZOK). Při snížení základního kapitálu je povinnost předložit akcie obdobná, jen s rozdílem, že společnost akcie vymění za akcie s nižší jmenovitou hodnotou nebo provede vyznačení nižší jmenovité hodnoty na dosavadních akciích s podpisem člena představenstva.

4.4.3.4 Předložení akcií při výměně akcií za účelem realizace rozhodnutí valné hromady o změně druhu nebo formy akcií, štěpení nebo spojení akcií

Pokud valná hromada rozhodne o změně druhu nebo formy akcií a změně jmenovité hodnoty akcií jejich štěpením nebo spojením, vyzve akcionáře k předložení akcií a vydá akcie nové (§ 342 ZOK). Štěpení akcií je v praxi chápáno jako postup, kdy dochází ke snížení jmenovité hodnoty akcií formou jejich rozštěpení na několik akcií o nižší jmenovité hodnotě. Spojení akcií naopak představuje postup, při kterém dochází ke zvýšení jmenovité hodnoty akcií, kdy se více akcií o nižší jmenovité hodnotě spojí do jedné akcie, jejíž jmenovitá hodnota odpovídá součtu nominálních hodnot spojovaných akcií.

4.5 Majetkové povinnosti

4.5.1 Vkladová povinnost

Vkladová povinnost je základní a nejdůležitější povinnost, kterou akcionář má. Tato povinnost spočívá v řádném a včasném splacení emisního kursu jím upsaných akcií. „Povinnost splatit emisní kurs akcií vzniká buď ujednáním ve stanovách při zakládání společnosti, nebo upsáním akcií při zvyšování základního kapitálu.“¹⁰⁸ Smyslem je to, aby společnost včas získala základní kapitál. Ekonomická funkce vkladu spočívá v tom, že obchodní korporace má přiměřenou hodnotu, o které rozhoduje a může jí sloužit k vytváření zisku. Minimální výše vkladu u a. s. jsou 2 000 000 Kč.

Splnění vkladové povinnosti zakládá § 344 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, který stanovuje splacení emisního kursu upsaných akcií v době, která se určí ve stanovách nebo v rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu, nejpozději však do 1 roku ode dne vzniku společnosti nebo účinnosti zvýšení základního kapitálu. Tato lhůta začíná běžet od vzniku společnosti, nebo od účinnosti zvýšení základního kapitálu, tzn. od zápisu společnosti do obchodního rejstříku, nebo zápisu nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku. Lhůta 1 roku se použije pouze pro peněžité vklady, pro nepeněžité vklady zákon o obchodních korporacích obsahuje zvláštní úpravu.¹⁰⁹

Akcionář má možnost splnit povinnost splacení emisního kursu v penězích nebo vnesením nepeněžitého vkladu. Peněžitý vklad do kapitálových společností se splácí na zvláštní účet u banky, který zřídí správce vkladů (§ 23 odst. 1 ZOK). Nepeněžité vklady musí být vneseny před vznikem společnosti (§ 23 odst. 2 ZOK), u zvýšení základního kapitálu před podáním návrhu na zápis nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku.

Splácí-li se emisní kurs v penězích, musí být před zápisem společnosti do obchodního rejstříku nebo před zápisem zvýšení základního kapitálu splaceno emisní ážio a 30 % jmenovité nebo účetní hodnoty akcie. Zbytek musí být doplacen nejpozději do jednoho roku od vzniku společnosti nebo účinnosti zvýšení základního kapitálu, neurčí-li stanovy jinak.

¹⁰⁸ ŠVARC, Zbyněk a kol. Základy obchodního práva po rekonstrukci soukromého práva, 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 217.

¹⁰⁹ LASÁK J., POKORNÁ J., ČÁP Z., DOLEŽIL T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1580.

Do prodlení se splacením emisního kursu se může akcionář dostat před vznikem společnosti nebo zápisem nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku, ale může se dostat také do prodlení následně po zápisu. V prvním případě dochází k nemožnosti zapsat společnost nebo zvýšení základního kapitálu do obchodního rejstříku. V druhém případě, prodlení po zápisu, akcionář ztrácí možnost vykonávat hlasovací práva v rozsahu jeho prodlení (§ 426 ZOK).

V případě, že akcionář řádně nedostojí své vkladové povinnosti a včas nesplatí emisní kurz jím upsaných akcií, dostává se v souladu s § 1968 ObčZ do prodlení a společnost má následně právo, jako jeho věřitel, požadovat zaplacení úroku z prodlení dlužné částky ve výši dvojnásobku sazby úroku z prodlení stanoveného nařízením vlády (§ 1970 ObčZ). Akcionář je povinen uhradit úrok z prodlení z částky, kterou dluží, a to ve výši dvojnásobku sazby úroku z prodlení stanoveného vládním nařízením č. 351/2013 Sb. Ustanovení § 2 vládního nařízení uvádí: *„Výše úroku z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o 8 procentních bodu.“* Ovšem je potřeba přihlídnout také k § 344 odst. 2 ZOK, ve kterém je stanoveno, že k uplatnění nařízení vymezení výše úroku z prodlení dojde, pokud akcionáři nestanoví v textu stanov společnosti jinak. Akcionáři ve stanovách ho mohou snížit, zvýšit nebo jeho aplikaci vyloučit. Usuzuji, že při této manipulaci pro vymezení úroku z prodlení musí akcionáři dodržet účel, který bude odpovídat dobrým mravům a zákonu (§ 547 ObčZ), stejně jako musí být pro všechny akcionáře stejné podmínky (§ 244 odst. 1 ZOK).

Kromě toho může představenstvo vyloučit akcionáře ze společnosti, nesplatí-li splatnou část emisního kursu ani v dodatečně stanovené lhůtě, která nesmí být kratší než 60 dnů. Představenstvo po marném uplynutí lhůty vyloučí akcionáře, který je v prodlení, pro akcie, ohledně nichž nesplnil vkladovou povinnost a zároveň jej vyzve k odevzdání zatímního listu, byl-li vydán (§ 345 odst. 2 ZOK).

4.5.1.1 Poskytnutí příplatku

Akcionář se může dobrovolně zavázat smlouvou, kterou uzavře se společností a tím na sebe převezme dobrovolně příplatkovou povinnost. Povinnost

poskytnout příplatek není zákonem o obchodních korporacích pro akciovou společnost upravena. To neznamená, že není ani zakázána. Ustanovení § 162 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, mluví o povinnosti poskytnutí příplatku, nicméně jen pro společnost s ručením omezeným. „*Společenská smlouva může určit, že společnost může usnesením valné hromady uložit společníkům poskytnout peněžité příplatek.*“¹¹⁰

Odborné názory se přiklánějí k závěru, že stanovami lze uložit práva, nikoliv však povinnost, jelikož s akciemi lze spojovat pouze zvláštní práva. Povinnost poskytnutí příplatku se nedá jednoznačně zařadit mezi povinnosti, přeci jenom půjde o dobrovolné poskytnutí příplatku akcionářem. Akcionáře nelze nutit k poskytnutí příplatku. Z důvodu, že není příplatková povinnost pro akciovou společnost upravena zákonem, je připojena v této práci pod vkladovou povinnost.

Možnost poskytnout příplatek akciové společnosti do vlastních zdrojů mimo základní kapitál je dovozována z obecných právních principů a soudní praxe. Základní ústavní princip zní, že každý může činit vše, co zákon nezakazuje, ale nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Pravidla poskytnutí příplatku se mohou nacházet ve stanovách. Pokud tam nejsou, je rozhodnutí o přijetí příplatku na statutárním orgánu akciové společnosti. Mezi akcionářem a společností dojde k uzavření smlouvy o poskytnutí příplatku mimo základní kapitál. Tato smlouva je nepojmenovaná, nemá zákonem předepsanou formu.

Pokud je akcionář oprávněn poskytnout společnosti příplatek, potom je nutné dojít k závěru i při posuzování možnosti vrácení takového příplatku. Právní předpisy opět mlčí. „*Při jeho vrácení je proto společnost povinna postupovat v souladu s obecnými pravidly pro rozdělení vlastních zdrojů.*“¹¹¹

¹¹⁰ § 162 odst. 1 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

¹¹¹ epravo.cz, 2016. Vracení příplatku mimo základní kapitál v akciové společnosti [online] [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vraceni-priplatku-mimo-zakladni-kapital-v-akciove-spolecnosti-103359.html>

5. Komparace s britskou právní úpravou

5.1 Právní úprava ve Velké Británii

Na začátek je potřeba uvést, že britské právo se řadí mezi angloamerický typ právní kultury. Typ právní kultury je právní systém, zahrnující větší počet právních řádů, které se vyznačují shodnými rysy ve způsobu tvorby, interpretace a aplikace práva. Angloamerický typ právní kultury vznikl ve středověké Anglii na základě common law a equity. Charakteristické je pro něj mnohost pramenů práva, neboť vedle psaného práva, které tvoří zákony a jiné právní předpisy, se uplatňují soudní precedenty. To je jeden z hlavních rozdílů ve srovnání s kontinentálním typem právní kultury, protože v ní hraje největší roli právní předpis. Dalším rozdílem v porovnání s kontinentálním právním systémem je absence dělení práva na právo soukromé a veřejné. Nicméně je důležité upozornit, že ve druhé polovině 20. století a také v dnešní době dochází k postupnému sblížení obou typů právní kultury. V Evropě získávají na důležitosti a závaznosti jednotlivá soudní rozhodnutí a v Anglii získávají na významu zákony.

Common law v nejširším slova smyslu označuje angloamerický typ právní kultury. V užším slova smyslu jde o obecné právo, které tvoří soudní precedenty. V nejužším slova smyslu jde o jeden ze dvou systémů soudcovského práva vedle equity.

Základním zákonem ve Velké Británii ve vztahu k obchodním společnostem je The Companies Act 2006. Ten svým rozsahem představuje jeden z největších zákonů, který byl britským parlamentem přijat. Tento zákon má více než 1300 paragrafů a 16 příloh. Domnívám se, že se nejedná o úplně dokonalý předpis, už jen z důvodu velikosti a obsáhlosti, nicméně tento můj názor vyplývá z pohledu kontinentálního práva. S ohledem na rozdíl mezi angloamerickým právním a kontinentálním právním systémem nelze opomenout common law. The Companies Act 2006 je doplňován systémem soudních rozhodnutí. Ta umožňují správnou interpretaci jednotlivých ustanovení.

Spojené království oficiálně oznámilo svůj záměr vystoupit z Evropské unie dne 29. března 2017. Dle článku 50 Smlouvy o Evropské unii má členský stát v takovém případě uvědomit Evropskou radu a začne plynout dvouletá lhůta

na uzavření dohody o vystoupení s přihlédnutím k budoucím vztahům. Tento krok bude mít také dopad na právní úpravu ve Velké Británii.

Ve Velké Británii je obdoba naší akciové společnosti nazývána jako Public Limited Company. Volně se dá přeložit jako veřejná společnost s ručením omezeným. Z názvu je možné odvodit dva základní charakteristické znaky a to omezení ručení podílníků neboli akcionářů a veřejnou obchodovatelnost podílů neboli akcií. Tyto podíly jsou obchodovatelné ve všech zemí Společenství národů. Veřejná společnost s ručením omezeným vydává stejný druh podílů, v českém právu nazývaný akcie. Význam termínu akcionář lze ve vztahu k britské společnosti nahradit pojmem podílník nebo člen společnosti. Společnost musí mít minimálně dva členy. Její základní kapitál musí dosahovat výše minimálně 50 000 GBP. Před začátkem činnosti musí být splaceno 25 % základního kapitálu. Nerozlišuje se, zda je společnost založena s veřejnou nebo neveřejnou nabídkou akcií, to je jeden z rozdílů mezi britskou a českou právní úpravou. Samozřejmě s přihlédnutím k výše napsanému o základním kapitálu lze podotknout, že i zde najdeme rozdíl, nicméně při dnešním kurzu libry je rozsah kapitálu kolem 1 500 000 Kč, což nepředstavuje až tak velký rozdíl oproti úpravě základního kapitálu v České republice.

5.2 Práva a povinnosti společníka

Stejně jako u nás, tak i ve Velké Británii získávají podílníci po vložení svého vkladu jistá oprávnění a povinnosti. Ve Velké Británii mají společníci tři hlavní práva:

- a) právo ovlivnit záležitosti společnosti hlasováním na valných hromadách
- b) právo na vrácení vloženého kapitálu při zrušení společnosti
- c) právo účastnit se rozdělení zisku, když společnost rozděluje zisk svým členům¹¹²

Ve srovnání s českou právní úpravou nelze než dojít k závěru, že jde o tatáž tři hlavní práva, která mají akcionáři u nás a to z pohledu tradičního dělení práv na hlavní a vedlejší.

Povinnosti jsou taktéž podobné povinnostem, které najdeme v české právní úpravě. Z logiky věci mají podílníci povinnost účastnit se valné hromady, neboť

¹¹² FRENCH, Derek.; MAYSON, Stephen; Ryan, Christopher. Company law. New York, Oxford university press, 2011, s. 167.

tam mohou ovlivnit záležitosti společnosti, jsou vázáni povinností loajality, protože musí jednat v zájmu společnosti a povinností vkladovou, protože musí splatit alespoň část základního kapitálu.

5.2.1 Právo ovlivnit záležitosti společnosti hlasováním na valných hromadách

Právo podílet se na řízení společnosti je možné srovnat s právem na hlasování u nás. Řízení záležitostí společnosti je v působnosti tzv. Board of Directors, které má větší pravomoci než představenstvo v naší právní úpravě.

V praxi jsou hlasovací práva výslovně sepsána ve stanovách společnosti. Corporation Act 2006 rozeznává akcionáře, kteří mohou držet akcie jménem jednoho nebo více dalších akcionářů, kteří ho pověřili hlasováním na valné hromadě. Tento společník může hlasovat pro nebo proti v souladu s instrukcemi skutečných vlastníků.¹¹³

Konkrétní typy akcií s sebou nesou některá omezení hlasovacího práva. Například je obvyklé, že prioritní akcionáři mohou hlasovat jen o záležitostech, které se jich přímo týkají.¹¹⁴ Zároveň stanovy mohou upravit hlasovací práva odlišně. Například akcionáři může být dán trojnásobný počet hlasů pro konkrétní záležitost.

Hlasování akcionářů hraje velkou roli. Companies Act 2006 rozlišuje mezi dvěma způsoby hlasování:

- a) hlasování vztyčenou rukou „show of hands“
- b) volba „a poll“

Hlasování vztyčenou rukou představuje akcionáře, který je přítomný osobně na valné hromadě, a má jeden hlas neohledně na to kolik, má akcií. Volba „a poll“ je hlasování na valné hromadě, kde každý akcionář má tolik hlasů, kolik drží akcií. Tato metoda je využívána v případě, kdy je vyžadován přesnější obraz reflektující názor akcionářů.

Při hlasování v obou metodách lze využít nástroje plné moci nebo zástupce společnosti. Toto hlasování se v angličtině označuje „voting by proxy“ a „voting by corporate representatives“. Hlasování pomocí plné moci je instrument

¹¹³ section 152 Corporation Act 2006

¹¹⁴ HANNIGAN, Brenda. Company Law, New York, Oxford university press, 2016, s. 421.

provádějící hlasování za pomoci člena společnosti ve prospěch jiného akcionáře. Člen, který volí za jiného akcionáře, se musí držet instrukcí, které mu tento akcionář dal. Nástroj plné moci může být v psané podobě nebo může být obsažen v elektronické komunikaci. Společnosti se tato okolnost musí oznámit předem alespoň čtyřicet osm hodin před konání valné hromady, tak aby plná moc byla platná.

Hlasování pomocí zástupce společnosti se využívá obvykle, když jedna společnost drží akcie společnosti jiné. Společnost se zúčastní valné hromady prostřednictvím zástupce. Tento zástupce má stejná oprávnění jednat jako společnost.

5.2.2 Právo na vrácení vloženého kapitálu při zrušení společnosti

Toto právo využijí akcionáři za předpokladu, že je společnost v likvidaci. Likvidátor nejdříve sepisuje celkový majetek společnosti. Poté postupuje podle zákona a zaplatí věřitelům v následujícím pořadí:

- zajištěné pohledávky
- náklady na likvidaci
- přednostní pohledávky
- nezajištěné pohledávky
- běžní nezajištění věřitelé.¹¹⁵

Pokud po výše uvedeném rozdělení zbyde nějaký majetek, je rozdělen akcionářům v poměru jejich podílů.

5.2.3 Právo účastnit se rozdělení zisku, když společnost rozděluje zisk svým členům

Právo na dividendu je v britské právní úpravě stanoveno ve stanovách společnosti. Je zde možné rozlišovat finální a mezitímní dividendu. Pokud společnost může dividendu vyplatit, musí představenstvo nejdříve vydat zprávu,

¹¹⁵ Thomson Reuters Practical Law, 2015. Shareholders' rights in private and public companies in the UK (England and Wales): overview [online] [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/5-613-3685?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/5-613-3685?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)

v které doporučí, jak velkou část zisku rozdělit na dividendu a valná hromada tuto zprávu musí následně schválit.

Mezitímní dividendy může být vyplacena kdykoliv během roku a je vypočítávána před tím, než jsou stanoveny roční tržby společnosti. O vyplacení rozhoduje představenstvo bez souhlasu akcionáře. Může být vyplacena, pokud jsou ředitelé přesvědčeni, že je to odůvodněné s ohledem na zisky společnosti a budoucí finanční požadavky. Jsou distribuovány buď čtvrtletně, nebo po prvních šesti měsících účetního roku společnosti.

Obchodní společnosti mohou rozdělovat dividendu za běžné činnosti, nicméně neexistuje žádné pravidlo, že všechny zisky musí být rozdělen každý rok.¹¹⁶

Holejšovský uvádí, že i když je určité jednání právně v pořádku, může být přesto posouzeno jako nespravedlivě poškozující.¹¹⁷ Příkladem je rozhodnutí *Re Sam Weller and Sons Ltd.*, v němž akcionáři, kteří se nezúčastnili řízení („managementu“) společnosti, byli nespokojeni s dividendou, jejíž výše zůstávala na stejné úrovni po dobu 37 let. Soud konstatoval, že tato situace může být podřazena pod jednání nespravedlivě poškozující zájmy akcionářů, kteří se nepodílejí na řízení společnosti, přičemž poznamenal, že tento závěr nesmí být vykládán tak, že akcionář, který nezískává žádný jiný benefit ze společnosti kromě dividend, má automaticky právo žalovat, nýbrž nárok musí být založen na nespravedlivě poškozujícím chování. „*V souvislosti s konceptem unfair prejudice je podstatné, že soudy sledují důsledek nespravedlivě poškozujícího jednání, nikoli povahu tohoto jednání.*“¹¹⁸

Společnost může vyplácet dividendy ze zisku určeného k rozdělení, který je tvořen nashromážděnými realizovanými zisky společnosti snížené o nashromážděné realizované ztráty. Pokud stanovy nestanoví jinak dividendy, musí být vyplacena v hotovosti.¹¹⁹

¹¹⁶ FRENCH, Derek.; MAYSON, Stephen; Ryan, Christopher. *Company law*. New York, Oxford university press, 2011, s. 289.

¹¹⁷ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. Vztah práva akcionáře na dividendu k rozhodování o použití zisku akciové společnosti. *Právní rozhledy*. 2010, č. 3, s. 94.

¹¹⁸ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. Vztah práva akcionáře na dividendu k rozhodování o použití zisku akciové společnosti. *Právní rozhledy*. 2010, č. 3, s. 94.

¹¹⁹ FRENCH, Derek.; MAYSON, Stephen; Ryan, Christopher. *Company law*. New York, Oxford university press, 2011, s. 289.

Závěr

Tato diplomová práce je zaměřena na práva a povinnosti akcionáře. Jejím cílem je uvedení jednotlivých práv a povinností s přihlédnutím k judikatuře českých soudů a snahou poukázat na jejich uplatnění. V úvodní části práce byl popsán historický právní vývoj akciové společnosti od nejstarších dob, kdy nebylo ještě ani možné hovořit o akciové společnosti, jak jí známe dnes, až po současnost. Podstatná část kapitoly Právně historického pohledu je věnována popisu vývoje akciové společnosti na našem území. Další kapitoly popisují obecné charakteristiky akciové společnosti. Jako vhodné jsem považoval před hlavní částí této práce učinit krátký úvod do prostředí akciové společnosti.

Poté následuje stěžejní část práce, která odpovídá názvu diplomové práce. Nejdříve je uvedeno a odůvodněno rozdělení práv a povinností akcionáře, které jsem vybral pro tuto diplomovou práci. K jednotlivým právům a povinnostem je přístupováno podle platných zákonů s tím, že je navíc podán pohled pomocí monografií odborné veřejnosti a komentářů k jednotlivým ustanovením. Většinou je použita soudní judikatura, která přináší právní názor soudů z doby před rekodifikací soukromého práva. Avšak starší judikatura může být také přenositelná na současnou právní úpravu, neboť právní úprava práv a povinností akcionáře nedoznala velké změny oproti úpravě před rekodifikací. To dokazuje i důvodová zpráva, která říká, že úprava akcionářských práv a povinností zůstává nezměněna, pouze byla systematicky a jazykově přehodnocena. Samozřejmě bylo nutné zohlednit nové instituty, které byly zavedeny zákonem o obchodních korporacích. Veškerá použitá judikatura obnáší právní názory Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, které jsou závazné i dnes.

Akcionář jako investor vnáší do akciové společnosti vklad, ten poté představuje jeho podíl na společnosti, zároveň očekává jeho zhodnocení. Z druhé strany akciová společnost je závislá na akcionářích nejen z důvodu jejich vnesených prostředků do společnosti, ale také z důvodu akcionářova práva na řízení společnosti. Akcionář se nestará o běžný každodenní chod společnosti, ale podílí se na řízení společnosti a určuje jí její směr. K tomu slouží akcionáři jeho nemajetková práva, která jsou nepřevoditelná a nezadatelná. Ty mu umožňují kvalifikovaně rozhodovat a podílet se na řízení společnosti. Z toho je možné vyvodit, že pokud se akcionář podílí na akciové společnosti, tak bude očekávat odměnu, především zhodnocení jeho investice. Zákon o obchodních korporacích

mu přiznává právo na podíl na zisku a v případě, že by se společnost dostala do likvidace, tak mu přiznává právo na podíl na likvidačním zůstatku. Majetková práva jsou samostatně převoditelná.

Akcionáři je poskytnuto zákonem více práv než povinností, protože kdyby byl příliš vázán povinnostmi, mohlo by ho to odradit od vstupu do společnosti. Osobně považuji za stěžejní povinnosti včasné splacení emisního kursu, jež má akcionář možnost splnit při založení společnosti nebo při zvýšení základního kapitálu a dále povinnost loajality. Akcionář se musí chovat čestně vůči společnosti a ostatním akcionářům.

V poslední části práce je provedena komparace s právní úpravou akciové společnosti ve Velké Británii, avšak s důrazem na to, že provedená komparace je povrchní a měla by sloužit pouze jako náhled do britské právní úpravy, neboť srovnání jednotlivých práv a povinností by mohlo být samo o sobě tématem pro diplomovou práci.

Cizojazyčné resumé

The joint stock company is one of the capital companies that our law regulates. The main role is represented by shareholders, who bring the capital into the company. They gain share in the company. Their intent is to evaluate their investments. The casual running of the company shareholders leave it to the professional management. The legal status of the shareholders defines their rights and obligations. The shareholder has the right to participate in the management of the company. The shareholder has the right to participate and vote on the General Meeting. In addition to these rights, he has the right to a dividend and a right to payment, when the company is in the liquidation. The Business Corporation Act imposes a wide range of rights on shareholders, but it also imposes several obligations on shareholders. Its primary duty is the repayment of the deposit in time. He has the opportunity to repay at the time of founding a company or increasing its registered capital. Another important duty is the duty of loyalty. The duty of loyalty helps to interpret other responsibilities of the shareholder. The aim of the thesis is to set out individual rights and duties, taking into account the case law of the Czech courts and an attempt to point out their application. The work is divided into several parts. The introduction part deals with the history of legal regulation and the characteristics of the joint stock company. The main part consists of rights and obligations. The division of rights and obligations is done in terms of asset nature. The final part of the thesis is a comparison with the British legislation.

Seznam použité literatury a pramenů

Právní předpisy

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů

The Companies Act 2006

Nařízení vlády č. 351/2013 Sb., nařízení vlády, kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěrenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích. [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=351&r=2013>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2012/30/EU o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společenství ve smyslu čl. 54 druhého pododstavce Smlouvy o fungování Evropské unie při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu. [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32012L0030>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/36/ES ze dne 11. července 2007 o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi. [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32007L0036>

Literatura

Česká literatura

ČERNÁ, S. Obchodní právo. *Akciová společnost*. 3. díl, Praha: ASPI, 2006, 360 s. ISBN 80-7357-164-1.

ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 640, ISBN 978-7478-735-5.

ČERNÁ, S. (ed.), *Obchodní korporace a ochrana slabší strany*. 1. vydání. Praha: Wolters Kuwer, 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-555-0.

DĚDIČ, J., LA SÁK, J. *Právo kapitálových obchodních společností: přehled judikatury s komentářem*, 1. díl. Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-781-2.

DĚDIČ, Jan; ŠTENGLOVÁ, Ivana; KRÍŽ, Radim; ČECH, Petr. *Akciové společnosti*, 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, 697 s. ISBN 978-80-7400-404-9.

DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2016, ISBN 978-80-7478-961-8, s. 984.

ELIÁŠ, Karel; POKORNÁ, Jarmila. DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*, Praha, C.H. Beck, 2010, s. 538, ISBN 978-80-7400-048-5.

HEJDA, J., BACHROŇOVÁ N., DIVIŠOVÁ, K., FINGER L., PROSSER M., VANĚČKOVÁ V. *Akciová společnost podle nového zákona o obchodních korporacích*, Olomouc: Anag, spol. s. r. o., 2014, 439 s., ISBN 978-80-7263-891-8.

JOSKOVÁ, L., PRAVDOVÁ, M., ZACGARDOVÁ, L. *Likvidace obchodních společností*, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 202 s., ISBN 978-80-7400-646-3.

LASÁK J., POKORNÁ J., ČÁP Z., DOLEŽIL T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1264, ISBN 978-80-7478-537-5.

POKORNÁ, HOLEJŠOVSKÝ, LASÁK, PERKÁREK a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, 448 s., ISBN 978-80-7400-475-9.

ROZEHNAL, Aleš a kolektiv. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 730, ISBN 978-80-7380-524-1.

ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1128 s., ISBN 978-80-7400-540-4.

ŠVARC, Zbyněk a kol. *Základy obchodního práva po rekodifikaci soukromého práva*, 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 510, ISBN 978-80-7380-504-3.

Zahraniční literatura

FRENCH, Derek.; MAYSON, Stephen; Ryan, Christopher. *Company law*. New York, Oxford university press, 2011, ISBN 978-0-19-960900-0.

HANNIGAN, Brenda. *Company Law*, New York, Oxford university press, 2016, ISBN 978-0-19-872286-1.

Časopisecké články

BÍLKOVÁ, Jana. *Squeeze-out a legitimní očekávání*. *Obchodněprávní revue*. 2014, č. 5, s. 142-148, ISSN 1803-6554.

ČERNÁ, Stanislava. *O akciích s rozdílnou vahou hlasů v budoucím českém akciovém právu*. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 7-8, s. 193-196, ISSN 1803-6554.

GÜRLICH, Richard. *Akciová společnost - akcie a cenné papíry*. Novinky z rekodifikace - advokátní kancelář GÜRLICH & Co.. 2014, č. 23, s. 1, [cit. 6. 2. 2018], Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembrgrpw44s7gizv66tpnm&groupIndex=10&rowIndex=0#>

HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Vztah práva akcionáře na dividendu k rozhodování o použití zisku akciové společnosti*. *Právní rozhledy*. 2010, č. 3, s. 86-95, ISSN 1210-6410.

PIHERA, Vlastimil. *K obecným limitům akcionářských práv*. *Právní rozhledy*. 2007, č. 10, s. 361, ISSN 1210-6410.

LASÁK, Jan. *Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky*. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 2, s. 46-51. ISSN 1803-6554.

ŠPAČKOVÁ, Michala. *Zásada rovného zacházení se všemi akcionáři*. *Obchodněprávní revue*. C. H. Beck, 2016, č. 1, s. 285, ISSN 1803-6554.

Elektronické zdroje

Thomson Reuters Practical Law, 2015. *Shareholders' rights in private and public companies in the UK (England and Wales): overview* [online] [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/5-613-3685?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/5-613-3685?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)

epravo.cz, 2016. Vracení příplatku mimo základní kapitál v akciové společnosti [online] [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vraceni-priplatku-mimo-zakladni-kapital-v-akciové-spolecnosti-103359.html>

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 56/2005

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2001, sp. zn. 29 Odo 155/2001

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 2004, sp. zn. 29 Odo 841/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2005, sp. zn. 29 Odo 407/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2005, sp. zn. 29 Odo 1114/2004

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2007, sp. zn. 29 Odo 984/2005

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2710/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2850/2008

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 5297/2008

Usnesení Vrchního soudu ze dne 1. 3. 2010, sp. zn. 7 Cmo 269/2009

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2011, sp. zn. 29 Cdo 752/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1717/2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3317/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2013, sp. zn. 29 Cdo 4221/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2043/2016

Ostatní zdroje

Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>